

આપના અનુદાનની અપેક્ષા....

પુર અસરગ્રસ્ત પરિવારનું બે પ્રકારે
પુનઃવસન કરવાનું હાલના તબક્કે જરૂરી
લાગે છે....

(૧) પડી ભાંગેલા વ્યવસાયને શે બેઠા
કરવા વગર વ્યાજે લોન:

નુકશાન ઘણું મોટું છે. બધા
પરિવારોને બેઠા કરવાનું આપણાથી સંભવ
નથી. પણ જે પણ થઈ શક તે કરવું જ જોઈએ
તેમ વિચારી આપણે જે પરિવારોના કામ
ધંધાને પુરમાં નુકશાન થયું છે અથવા ધંધા
સંદર્ભ બધ થઈ ગયા છે તેમને ફરી બેઠા
કરવા વગર વ્યાજે લોન આપવાનું કરીશું. જેમાંથી પ્રથમ તબક્કામાં આપણે રૂ. ૪૦,૨૫,૦૦૦ના
ચેકનું વિતરણ કરી પણ દીધું. આ વિગતે નીચે પ્રમાણે બજેટની જરૂરિયાત છે.

ક્રમ	વિગત	જરૂરી રકમ	અત્યાર સુધી આ મુદ્દે આવેલું અનુદાન	ખુટ્ટી રકમ
૧	ધંધા માટે વગર વ્યાજે લોન	૧,૨૫,૦૦,૦૦૦	૭૩,૬૧,૧૧૧	૫૧,૩૮૮૮૮

(૨) વર સમારકામ અને સાવ તુટી ગેલા ઘરોને નવેસરથી ઊભા કરવા જરૂરી રકમ:

મોટાભાગે માટીના ઘરોમાં રહેવાવાળા પરિવારોના ઘરોસાવ પડી ભાંગ્યા છે. ક્યાંક પાકા
બનાવેલા ઘરોમાં પણ તીરાડ પડવાનું કે મોટા બાકોરા પડવાનું થયું છે. તદ્દૂન ગરીબીમાં રહેનારા
અને જેમણે મહેનત કરીને શક્ય બને તેવી છત (વર) ઊભી કરી હતી ને હવે તેમાં ગાબડાં પડવા કે
તુટી જ ગઈ છે. તેમને ફેર પોતાનું સરસ ઘર મળે તે માટે મદદ કરવાનું નક્કી કર્યું છે. જે માટે નીચની
વિગતે બજેટની જરૂરિયાત છે.

ક્રમ	વિગત	જરૂરી રકમ	અત્યાર સુધી આ મુદ્દે આવેલું અનુદાન	ખુટ્ટી રકમ
૧	નવું ઘર બાંધકામ તથા ઘર રીપેરીંગ	૨,૭૫,૦૦,૦૦૦	૧૫,૦૦,૦૦૦	૨,૬૦,૦૦,૦૦૦

ઘર બાંધકામ માટે રોટરી કલબ પાલનપુર અને લાયન્સ કલબ શાહીભાગે પણ મદદરૂપ
થવાની તૈયારી દર્શાવી છે. સારુ થશે જ તેવી ભાવના બહુ જ પ્રબળ છે. આપ સૌને મદદરૂપ થવા
વિનંતી....

અંક નં. ૫

સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૭

અર્થિવિલ્લ

ગુજરાતમાં
પુર પ્રકોપ –
વિચરતા સમુદાય
સમર્થન મંચ અને
સહયોગી સંરથા
દ્વારા થયેલું
રાહત અને પુનઃવસનનું
કાર્ય અને
આગામી આયોજન

‘વિચરતા સમુદાય સમર્થન મંચ’

‘વિચરતા સમુદાય સમર્થન મંચ’

‘હરીકુટીર’ C/O સદ્વિચાર પરિવાર કેમ્પસ, ઈસરોની સામે, સેટેલાઈટ પોલીસ સ્ટેશન પાસે,
રામદેવનગર ટેકરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૫, ફોન નંબર: ૦૭૯-૨૬૮૬૦૩૭૮-૭૮
email: vssmgujarat@gmail.com, Website:www.vssmindia.org

આદરણીય પ્રદિપભાઈનો સમજળાંજલી

ખૂબ વહાલા પ્રદિપભાઈ હંમેશા અમારી સાથે અને પાસે. તકલીફ હોય અને આંખ બંધ કરીને ઈશ્વરનું સ્મરણ થાય અને ઈશ્વર મદદ કરે બસું એજ ભાવથી પ્રદિપભાઈ અમારી સાથે.

કામો દરમાન થાકું ને એમની સાથે ફોન પર વાત કરું ને અદ્ધી મીનીતમાં રાહત. ખૂબ હસાવે. મા-બાપ ચિંતા કરે એ રીતે સતત મારી અને કામની ચિંતા કરે. આદરણીય રશ્મીનભાઈ કામને લઈને હંમેશા કડક રહે કયારેક વઠે પણ ખરાં પણ પ્રદિપભાઈને બબર પડે એટલે “ચિંતા નહીં કરવાની રશ્મીન બોલે... માહુ નહીં લગાડવાનું” એમ કહીને હળવી કરી દે...

ઈશ્વર પાસે જટ જવાનો જીણે અણસાર આવી ગયો હોય એમ. ‘હું ના હોવ તો નંદીતા છે ચિંતા નહીં કરવાની...’ વાત એમણે અગાઉથી જ કરી દીખેલી.

એમનો મારા માથે હાથ બસ પઢી કયાં ક્રીએ ચિંતા હતી દોડવાનું જ હતું ને... હું દોડી... એમના સાથે હોવાનો અહેસાસે જ છેલ્ખા સાત વર્ષમાં ફિઝિશ્યુલ ડ્રાઇવિંગ પર પહોંચી શક્યું.

ખૂબ વહાલા પ્રદિપભાઈ, અમે સૌ તમને કાયમ ખૂબ યાદ કરીશું.

વિચરતી જીતિઓના જીવન બદલામાં તમે ના હોતો હું કાંઈ ના કરી શકી હોત... .

બસ સદાય સાથે રહેજો... જ્યાં પણ છો ત્યાંથી પણ... અમને જોજો ને હા, થાકી ગઈ છું તેવી એમજ બબર પરી જતી ને તમે મને ફોન કરી હળવી કરી દેતા બસ એમ જ ફોન કરી દેજો... હું રાહ જોઈશ એ પ્રેમાળ, હુંફ્લાળા હાથની... .

ઈશ્વરના તમે વહાલાં છો જ છતાં ઈશ્વરને પ્રાર્થના કરીએ કે, એ તમને ખૂબ સાચ્યે... ને ફરી આપણે પાછા મળીએ તેમ ગોડવે... .

અમે સૌ તમને ખૂબ ચાહીએ છીએ... ને સદાય ચાહતા રહીશું.

આદરભાવ સાથે
મિતલ અને વિ.એસ.એસ.એમ. ટીમ

- ગુજરાતમાં પૂર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

સદાય બીજાને હસનાર પ્રદિપભાઈનો જન્મદિવસ VSSMના એક કાર્યક્રમમાં ૨૦૧૫માં ઉજવાનો થયો. તેમને શું બેટ આપવી તેનું થણું મનોમંથન ચાલ્યું ને અમે સૌએ તેમની બાળસહજ સૌને હાચ્યની બેટ આપવાની વાતને થાને વર્ધને બાળકોને ગમતાં કુંગાની બેટ આપી. ને એ ખૂબ રાજી થયા. હાચ્યની બેટ આપનાર પ્રદિપભાઈ નમારું નામ બોકતા જ સૌનાં મૌઢા પર કાયમ હાચ્ય રેલાય તેવી અભ્યર્થના... .

તિંનિદ દિશામાં થઈ રેંદ્લા કામો

- 1 કુદરતનો પ્રકોપ...૪
- 2 ટંકારામાં આભ ફાટયું...૬
- 3 ઉત્તર ગુજરાતમાં પૂર...૭
- 4 થોડું પાછલું અને થોડું હાલનું મનોમંથન...૮
- 5 જે જોયું તે...૧૪
- 6 આફતગ્રસ્તોમાં શ્રદ્ધાના બી રોપીએ...૨૧
- 7 ભગવાનને વધુ સરખું કરવા કેશું...૨૫
- 8 પૂરનાં કારણો અને એના ઉપાયો...૨૬
- 9 બસ હતું થઈ રયું...૨૮
- 10 પૂર અસરગ્રસ્ત કોને ગણવા...૨૯

વિ.એસ.એસ.એમ.નું દ્રસ્ટી મંડળ

શ્રી માધવ રામાનુજ

શ્રી લીલાધર માણેક ગાડા

શ્રી પ્રવીણ કે. લહેરી

શ્રી પાર્લ દાંડીકર

શ્રી પ્રણેશ દેસાઈ

શ્રી ગીતા ગાલા

શ્રી ભિતલ પટેલ

કુદરતનો પડોપ

એક સાથે ત્યા તેર તુટે એવી સ્થળિમાં જીવનારી વિચરની જાતિને જાડના થડ સાથે સાડીનું ઘોડિયું
કરી એક સાથે ત્રણ બાળકોને સૂવડાવવાનું કરવું જ પડે. ગામ નજીક રહેવા ના હે એટલે છેટા
રહેવાનું ને એના કારણે દરેક ચોમાસુ એમના માટે તો આકરું જ રહેવાનું...

‘એય ઝટ ઉઠો ઉપરવાસમાં વરસાદ વથ્યો લાગે સે, આમ જુઓ પાણીનો આવરો વધ્યો.’

‘હુઠી જા બહુ લપ કર્યા વના.’

પોતાના વરની સામે વધુ માથાકુટ કરવાનું માંડીવાળી એ સ્ત્રીએ ફરી સુવાની કોશીશ કરી પણ
પાણી વધી રહ્યું હતું. એ થોડીવાર પછી પાણી બેઠી થઈ અને પોતાના વરને ઢંઢોળીને જગાડ્યો
ખાટલાં નીચે પગ મુક્તા જ જ્યાલ આવી જતો હતો કે, ખરેખર પાણીનો આવરો વધી રહ્યો હતો.
છાપરાંમાંથી પાણી રસ્તો કરીને બહાર નીકળી રહ્યું હતું. કાળી રાતમાં પાણીનો આવરો દૂરથી
વત્તાતો નહોતો. પણ પાણી વધ્યાનો અણસાર હવે એનેય આવવામાં માંડ્યો. એણે બાકીના
છાપરાંમાં રહેતા તમામને ઉઠાડ્યા અને સામાન થોડે દૂર ટેકરા પર લઈ જવાની સૂચના આપી
ખાટલાં સહિત સૌસામાન લઈ જવાની વેતરણમાં પડ્યા. કારણ કે, વગડાંમાં ખાટલાં જ સૌથી મોટો
આધાર, ખાટલાં શિયાળે - ઉનાળે જીવંતુથી બચાવે ને ચોમાસે ઝુંપાંમાં ભરાઈ જતા પાણીથી.

ગામની સાથે અને પોલીસ સાથે ઝૂમવાનું તો નસીબમાં કાયમનું લખાયેલું, વગડાંમાં ટાઢ,
તાપ વેઠવાનું તો હવે કોઠે પરી ગયું. પણ આ ચોમાસામાં ધોખમાર વરસાદ સામે લડવાની હિમત
રહી નથી. ગામની સાથે કુદરત સામેય લડવાનું એવા મનોમંથન સાથે સામાનમાં બે - ચાર
ગોટડા, ખાટલાં, બે દાડા ચાલે એટલું કરિયાણું, બે- પાંચ ઠામણાં, એકાદ બે જોડ કપડાં અને
છાપરાં માથે ઢાંકાનું મીણીયું કાઢવાનું સૌથે ચાલુ કર્યું અને સંકેલાનું જાય એ હાથમાં લઈને સૌ ટેકરા
તરફ જવા માંડ્યા. પેલી સ્ત્રીએ પણ પોતાનો થોડોકેય સામાન પાણીમાં વહી ના જાય તેનું ધ્યાન
રાખી હાથમાં આવે એટલું ટેકરે મુકી આવવાનું શરૂ કર્યું. એનો વર મીણીયું કાઢી રહ્યો હતો એ

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આચ્યોજન

સામાન લઈને ફરી ટેકરે પહોંચી ત્યા અને લાકડાંના બે દાંડા વચ્ચે સાડીથી બનાવેલા ઘોડિયામાં
સુતેલું પોતાનું એક મહિનાનું બાળક યાદ આવ્યું. ઝટ દોડીને એ ધાપરે પહોંચી તો બાળક જે
ઘોડિયામાં સુતુ હતું એની ઉપરથી પાણી જઈ રહ્યું હતું.

સામાન લેવાની પળોજણમાં પોતાનું બાળક સુલાઈ ગયાનું દુઃખ આ ડફર પતિ પત્ની બંનેને
હતું. રડતા રડતા એમણે કશું, ‘પેટના જણા કરતા સામાન હિંમતી લાય્યો. આના કરતા
રોજડાનો અવતાર દીધો હોત ને તો હારુ થાય. કશુંયે લેવાની ચિંતા ના રેત. જાત જ બચાવવાની
હતી ને? પણ અમે તો રોજડા કરતાંય...’

૨૦૧૫ ના ચોમાસાની આ વાત છે અને સ્થળ છે વિરમગામ તાલુકાની ભોજવા ગામની
સીમ. જનમ પદ્ધી જીવવાની પળોજણ તો છે જ પણ મરણ પદ્ધી દફનનીયે પળોજણ છે...

પુરનો પ્રકોપ સર્જિય એ ટાંગે માણસના હાથમાં કશું જ રહેતું નથી. ચોમેર પાણીનું સાખ્રાજ્ય
સ્થપાયેલું હોય એવામાં જાન- માલને અઠળક નુકશાન થવાનું અને એ આપણે માની પણ લઈએ.
પણ ફક્ત રહેવાની સરખી વ્યવસ્થા ના હોવાના કારણે કે, ગામની નજીક ઊંચાણવાળી જગ્યામાં
રહેવા ના મળે એના કારણે ભોજવામાં સર્જિય તેવી ઘટના સર્જિય તે કોઈ કાળે ચલાવી જ ના લેવાય.

ધર વગરના પરિવારોની સ્થિતિ સામાન્ય ચોમાસામાં શું હોય તે સમજવા ખાતર જ
૨૦૧૫ ની આ ઘટના વર્ષાવી આમ તો ચોમાસુ બેસે, ધોખમાર વરસાદ વરસે, ચારે તરફ પાણી,
કાદવ - કીચડ ને માખી મચ્છરનું સાખ્રાજ્ય સ્થપાય, પહેરવાનાને પાથરવાના કપડાંમાંય ભેજ
જણાય. આવામાં પાણી અઠવાડિયું સંગંગ સુરજદારા દર્શન ના આપે તો તો ત્રાહીમામ પોકારી
જવાય. પાકા ધરમાં રહીએ, ગાડી ધરાવીએ, ચોમાસામાં ભરાયેલા પાણી કે કાદવમાં પગ
મુકવાનુંયે જાણુ ના થાય તોય વરસાદની અમી દસ્તિએ વાટ જોતા આપણે સૌ એજ ચોમાસાથી
કંટાળીએ. ત્યારે જે માણસ પાસે પોતાનું ધર જ ના હોય ફૂટપાથ પર મીણિયાના ચારે છેડે ચાર ઈંટ
બાંધી બે ઈંટ ફૂટપાથે અડીને આવેલી દિવાલ ઉપર ને બે ઈંટ ફૂટપાથની નીચે ઢાળ પાડીને મુકે.
પ્રથમ દસ્તિએ માથા ઉપર વરસતા વરસાદથી બચ્યાની લાગણી થાય. પણ જરા ધ્યાનથી જોઈએ
તો માથું ઢંકાયું છે બાકી દિવાલ ઉપર પડતું પાણી તો દિવાલના સહારે છાપરાંમાં ઉત્તરે જ છે.
સામાન કે પોતાની ગોઠવણ પણ ધરતી માથે ના થઈ શકે. ખાટલાનો સહારો હોય પણ એવા કાંઈ
ચાર ખાટલા થોડા ગોઠવી શકાય. ચાર ખાટલા મુકાય તો ભ્યુનીસીપાલીટીવાળા આવીને કાઢી ના
મુકે! બે ખાટલામાં જ પરિવાર અને સામાન સાથે વાદળી રંગના પ્લાસ્ટીકમાં સમાઈ જવાનું.
ઝુંપડાં બાંધીને રહેતા હોય તોય એક સાથે દસ કે પંદર કે પચાસ છાપરાંમાં નવરી ગંઢકી જ
હોય. વસ્તુ કરતાં માખીનું પ્રમાણ વધારે જણાય. ઓફવની દેવીપૂજક વસાહતમાં ચોમાસામાં
જવાનું થયું. બપોરનું ટાણું હોય તો વસાહતમાં કોઈને રોટલો ઘડી દેવાનું કહુ ને ચા સાથે તો
ક્યારેક શાક સાથે રોટલો ખાઈ લઉં. કરશનકાકાના ઘરે ગઈ અને કાકીએ રોટલો ઘડ્યો. હું થોડી
વાત કરીને જમવા બેઠી તો રોટલાની ઉપર એટલી બધી માખીઓ બાજાબાજતી હતી ને રોટલો એમાં
ઢંકાઈ જતો હતો. ધરવિહોણ માટે ચોમાસું એ પાણીની સાથે બિમારી લઈને આવનારુ પણ
છે. અનરાધાર વરસાદમાં ક્યારેક તો ધરતી માથે બનાવેલા ચુલા પર રોટલોય ઘડી ના શકાય.
ખાટલાં ઉપર તબકડાં મુકીને એની અંદર ચુલ્લો ગોઠવી રસોઈ કરતા કેટલાય પરિવારો મેઘરાજાની
પદ્ધરામણી વખતે જોઈ શકાય. જો કે ગુલાબભાઈ કહે એમ, ‘ખાટલા માથે ચુલ્લો કરીએ પણ
બળતણ કોરુ હોય તો ઈ હળગે ને? રોજ ક્યો કે અખ્યા ઈ તો ઈની મેળે જ થઈ જાય.’

ટેકારામાં આળ ફાટ્યું

મોરબીના ટેકારામાં એક જ દિવસમાં ૧૩ ઈચ્છ વરસાદ ખાબક્યો. નીચાણવાળા વિસ્તારમાં વિચરતી જીતિના ઘણા પરિવારો છાપરાં બાંધીને રહે. પાણી ધ્સમસતુ આવ્યું સામાન સમેટ બધું લઈ ગયું. જીવ બચાવીને માંડ બહાર નીકલ્યા. કેટલાક તો માતાજીના પાકા મંદિર ઉપર જીવ બચાવવા ચડી ગયાને કલાકો બેસી રહ્યા. કંગસિયા પરિવારો શુંગાર પ્રસાધનો વેચવાનું કરે. તેમને ધંધો વધારવા સંસ્થામાંથી લોન આપી. તેઓ હોલ્સેલમાં સામાન ખરીદી લાવ્યા હતા. જે છાપરામાં ૪ હતો અને પુરના પાણીમાં એ તણાઈ ગયો. જીવ બચાવીને બહાર નીકલ્યા પછી મદદ માટે ગામના આગેવાનોને મળ્યા પણ તેમના પ્રતિભાવ બહુ જુદા રહ્યા. મદદની વાતો તો બાજુએ રહી પણ દાજ્યા ઉપર ડામ દેવાય એવું કડવું સાંભળતું પડ્યું.

૭૦ પરિવારોને અસર થઈ હતી. સંસ્થાના કાર્યકર તેમને મળ્યા. સઘળી સ્થિતિ જોઈને મદદ કરવી પડ્યે તેવું તેમણે કર્યું. આપણે ૭૦ પરિવારોને અનાજ, વાસણ તેમજ તાડપત્રી આપવાનું નહીં કર્યું. અમદાવાદમાં સંસ્થા સાથે સંકળાયેલા સ્વજનોને અપીલ કરી અને સૌ મદદ માટે આગળ આવ્યા. અસરગ્રસ્ત પરિવારોને છિત્રીસ કલાકમાં આપણે મદદ પહોંચાડી શક્યા.

હજારો, લાખો માણસો ગરીબીમાં બસ આગ જ સબજ્યા કરે. ધરના ધરની વાતો દરેક સરકાર કરે. સારુ જ છે કરવી જ જોઈએ. પણ એ આજાઈના ૭૦ વર્ષે પણ પૂર્ણ ના થાય તે ઠીક નથી લાગી રહ્યું. વિકાસની દિશામાં ભારતે દોટ મુકી છે અને તે માટે બધું જ કરવા કટીબદ્ધ થયા છીએ. ત્યારે આ દેશમાં જન્મનાર દરેક વ્યક્તિના માથે પાકી છિતનો સંકલ્ય પૂર્ણ કરવામાં છેક ૨૦૨૨ સુધી શું કામ રાહ જોવાની?

પુરનું પાણી અમારું બધું લઈ ગયું

વિચરતી જીતિ જેવા
અસંખ્ય ગરીબો ઘર મળે
તેની રાહ જોઈ રહ્યા છે
અને એક દિવસ ઘર મળશે
તેવા સોનેરી સ્વખન સાથે જ
આ દુનિયા છોડી જશે
આવા પરિવારોની ઘરની
મહેશ્યા પૂર્ણ થાય તો
ટેકારામાં સર્જઈ તેવી
એકેય ઘટના નહીં સર્જ્યા
અનો કંઈનાં યે
વહાલસોયો સામાન
બચાવવાની લાયમાં
ધોડિયામાં કાયમ માટે
ફલુરાઈ નહીં જાય.

ઉત્તર ગુજરાતમાં પુર...

VSSM દ્વારા આપ સૌ સ્વજનોના સહયોગથી
થેપેલું રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

ટેકારામાં મદદ પહોંચાડી એ વેળાએ જ રાજ્યસ્થાન અને ઉત્તર ગુજરાતમાં વરસાદે પાછી માઝ મુકી. બનાસકાંઠા અને પાટણ જિલ્લામાં રહેતા લોકોને ખુબ નુકશાન થયું. ઘરમાં હતું એ બધું બરાબ થઈ ગયું, ક્યાંક તો બધું તણાઈ જ ગયું. કાચા ઘરોમાં રહેતા લોકોના ઘરો જમીન દોસ્ત થઈ ગયા, તો ક્યાંક દરવાજા જ રહ્યાને બાકીનું બધું જ ગયું. વિચરતી જીતિના પ્લાસ્ટીકના મીડીયામાંથી છાપડું બનાવીને રહેનારા પરિવારોનું પણ પહેલાં અહીંયા અમારું છાપડું હતું તેવી સ્થિતિ થઈ ગઈ. એના વિષે વધારે વિગતો અંદરના પાને છે.

પુર પ્રકોપનો ભોગ બનેલા સ્વજનોએ તત્કાલ જમવાનું પહોંચાડવા વિનંતી કરી એટલે થરાદમાં આપણે ખીચડી બનાવીને વહેંચવાનું શરૂ કરી દીધું પણ બીજે બધે આ સંભવ નહોંતું. આવામાં આપણે આપણી સંપર્કમાં હતા તેવા લોકો પાસેથી પુરી, થેપલા, સુખરી, ભાખરી, કુલવડી વગેરે બનાવડાવીને વિતરણની વ્યવસ્થા કરી. તો સાથે જ અનાજની જરૂરિયાત પણ પડવાની તે સમજાયું. શરૂઆતમાં આપણે ચારસો કીટની વ્યવસ્થા કરવાનું નહીં કર્યું. પણ કાર્યકરો જેમ જેમ ફિલ્ડમાં ફરતા ગયા તેમ તેમ જોતા ગયા કે ઘણા બધા લોકો પાસે રસોઈ બનાવવાનો કોઈ સામાન જ બધ્યો નથી. આમ આ આંકડો વધતો ગયો અને આપણે ૨૫૦૦

આપ સૌ સ્નેહીજનોની મદદથી આપવામાં આવેલી રાશનની કીટ સાથે
પુરઅસરગ્રસ્ત વ્યક્તિનો અને વી.એસ.એસ.એમ. ટીમ

થારે કોર બસ પાણી જ પાણી...પણ કેટલીક જગ્યાએ પાણીને હજુએ દરિયા કે ચણ ભાણી જવાના રસ્તા નથી જગ્યા... ૨૫૦ ગ્રામ મરચુ, ૧૦૦ ગ્રામ ધાળાળુ, ૧૦૦ ગ્રામ રાઈ, મેચ બોક્સ અને તાડપત્રીનો સમાવેશ કર્યો હતો. રાહત સામગ્રી પાછળ રૂ. ૪૪ લાખનો ખર્ચ થયો.

જો કે મદદની જરૂરિયાતવાળા પરિવારોની સંખ્યા ૨૫૦૦ કરતા વધારે જ હતી પણ એનો રસ્તો જુદો કર્યો. બનાસકાંઠમાં રાહત સામગ્રીના વિતરણ માટે વિવિધ જગ્યાએથી આવતા કેટલાક લોકોને સમજાવીને આપણે જ્યાં જરૂરિયાત હતી ત્યાં રાહતકીટ અપાવવાનું કર્યું. જેમાં કષ્ટ નવ નિર્માણ અભિયાન, કંચ્ચી જૈન ફાઉન્ડેશન, આરતી ફાઉન્ડેશન, પાલનપુરના ડૉ. જ્યેશભાઈ બાવીસી, લાયન્સ કલબ ઓફ શાહીબાગના શ્રી સંજ્ય સોની, સુરતથી શ્રી વલ્લભભાઈ સવાણી(બાપુજી), ટાટા ટ્રસ્ટ, જલારામ મંદિર, ગાયત્રી પરિવાર, શ્રી હરેશભાઈ ચૌધરી, શ્રી ભગવાન દાસ બંધુ વગેરે સ્વજનો પણ ખુબ મદદરૂપ થયા.

પુનઃવસનના કામોનું આપોજન

પુર અસરગ્રસ્ત લોકોને તત્કાલ રાહત આપવા જેટલું જ અગત્યનું તેમને ફરી બેઠા કરવાનું છે. આપણે તેમના પુનઃવસનના કામોમાં મહત્તમ કામ કરવાનું નક્કી કર્યું છે અને તેમાં ફેન્ડસ ઓફ વિ.એસ.એસ.એમ.સાથે સંકળાયેલા સ્વજનો, કંચ્ચી જૈન ફાઉન્ડેશન-મુંબઈ, કષ્ટ નવનિર્માણ અભિયાન, આરતી ફાઉન્ડેશન-મુંબઈની ભૂમિકા ચાવીરૂપ રહેશે.

આપણે બે પ્રકારે પુનઃવસનના કામો કરવાનું નક્કી કર્યું છે.

- (૧) પુરમાં જેમના વેપાર ધંધાને નુકશાન થયું છે. અથવા ધંધા રહ્યા જ નથી તેમને ફરીથી ધંધા કરવા માટે વગર વ્યાજે લોન આપવાનું પ્રથમ કરીશું.
- (૨) જેમના ઘર પડી ગયા છે અથવા ઘરને મોટું નુકશાન થયું છે તેમના ઘરો સરખા કરવાનું અને નવા ઘરો બનાવવાનું પણ કરીશું અને ઘર માટે સરકારની મદદ મળી શકે એમ હોય તો તે મેળવી ખુટ્ટી રકમ આપણે ઉમેરીશું.

થોડું પાછલું અને થોડું દ્યલું મળોમંથત

૨૦૧૫માં આવેલ પુરે ખાનપુર, નાગલા અને ડોડ ગામના ખેડૂતોને આર્થિક રીતે ખુલાર કરી દીથા. જે નું પુનરચર્વન ૨૦૧૭માં થયું.

બનાસકાંઠ જિલ્લાના રણની કાંધીને અડીને આવેલા વિસ્તારોમાં વરસાદ ખુબ ઓછો પડે. અછિતગ્રસ્ત આ વિસ્તારમાં જુલાઈ ૨૦૧૫માં અચાનક પાણીનો આવરો વધ્યો. આભ ફાટે તો આવું પાણી આવે એવું લોકોએ કહ્યું. જ્યારે પોતાના ગામોમાં આવો અનરાધાર વરસાદ તો પડ્યો નહોતો છતાં આવું પાણી આવ્યું ક્યાંથી? બેર એ બધું જાગુ વિચારવાનું એ વખતે ના થયું. તેમને તો વર્ષો પછી આવું પાણી આવ્યાનો રાજ્યપો હતો. ગામોના પાણી આવ્યા ત્યારે તો લોકોનો હરબ માતો નહોતો. આટલું બધું પાણી? આ વરસ તો સારુ જશે એવું માનીને કંકુ, ચોખા ને ઢોલ, શરણાઈ વગાડી, ગીતો ગાતા ગાતા ગામીલોકો પાણી વધાવવા ગયા. પાણી ગામના પાદરે રોકાઈ જશે તેવું લોકોને લાગતું હતું. મૂળ તો વરસાદ ક્યાં કેટલો ખાબક્યો તેનો અંદાજ નહોતો એટલે પાણી રોકાઈ જ જશે તેમ માનેલું પણ પછી તો પાણી પાદર વટાવી ગામની વચ્ચમાં અને પછી તો ઘરોમાં ફરી વધ્યું. ત્યારે ખ્યાલ આવ્યો કે આ તો કુદરતે સર્જેલી તારાજ છે. પુર છે...

ક્યાંય પણ વરસાદ પડે તો પાણી પ્રથમ જે તે જગ્યાએ સમાઈ જવા કોશીશ કરે. જ્યારે એ સંગ્રહ સ્થાન ભરાઈ જાય પછી પાણી પોતાની વાટ અને એ પણ દરિયા તરફની પકડે. સમગ્ર ધરતી પર પડતા વરસાદી પાણી આ નિયમ પ્રમાણે જ ચાલે અને એ માટે વરસાદી પાણીના નિકાલના કુદરતી વહેણ પણ દરેક વિસ્તારમાં જોવા મળે. પણ બનાસકાંઠમાં તીસા પાસેથી પસાર થતી બનાસ નદીને પાર કરીને ઉત્તર તરફ એટલે કે થરાદ, વાવ તરફ જઈએ તો પાણી નિકાલ માટેનું એકેય કુદરતી વહેણ એટલે કે નદી કે વોકળોથ આ વિસ્તારમાં જોવા ના મળે. સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલી સુજલામ સુફ્લામની કાચી કેનાલ આ વિસ્તારમાં ખરી પણ એય કાંઈ વરસાદી પાણીના નિકાલ માટે નહીં.

સ્થાનિક લોકોના કહેવા પ્રમાણે અમારા ઘૈઠિયાના વખતમાં આવું પાણી આવ્યું તું બાકી જુવાનિયામંથી તો કોઈએ આવું પાણી ક્યારેય જોયું નથી. ૨૦૧૫માં આવું પુર આવ્યું ત્યારે લોકોએ આવી વાતો માટેલી એ વખતે લોકોને ખુબ નુકશાન થયું. પણ મહેનતથી લોકો પાછા બેઠા થયા. જેમ તેમ કર્ણને ક્યાંકથી ઉધાર લાવીને, ક્યાંક સરકારની મદદ મળીને તો ક્યાંક જમા કરેલી પુંજ કાઢીને વિખેરાયેલું બધુ ગોઠયું. એક વખત થપાટ પડી, વારેવારે થપાટ થોડી પડે એમ ધારેલું પણ ગલોબલ વોર્મિંગના કારણે વાતાવરણ બદલાઈ રહ્યું છે. નપાણીયા વિસ્તારો પણ જળબંબાકાર થઈ રહ્યા છે. બસ કુદરતના આ ફેરફારે ફરી રૂપ બદલ્યું ને જુલાઈ ૨૦૧૭માં રાજ્યસ્થાનમાં પાછો ખુબ વરસાદ પડ્યો. પાણીએ બનાસકંઠા અને પાટણમાં થઈને દરિયા તરફ દોડ માંડી. પાણી નિકાલની વ્યવસ્થા જ્યાં નહોતી ત્યાં પાણીએ પોતાની રીતે રસ્તો શોધ્યો. ક્યાંક રસ્તો હતો પણ પાણી વિપુલમાત્રામાં આવ્યું ને નદી તેને વહન ના કરી શકી અને પાણીએ નદીમાંથી જુદો ફાંટો કર્યો ને ક્યાંક કેનાલ તૂટી. અધુરામાં પુરુ જ્યારે પાણી આ વિસ્તારમાં તારાજ સર્જ રહ્યું હતું તે રાણે બારેમેઘ ખાંગા થયા. ખુબ વરસાદેય ભેગો ભષ્યો. ચાર ચાર દિવસ સુધી લોકો ધરના ધાબા પર કે ગામના ઊંચાશવાળા વિસ્તારોમાં બંધ થઈ ગયા. કુદરતનું રૈન્ડરૂપ અહીંયા વસતા તમામે જોયું.

૨૦૧૫માં જે તારાજ થઈ હતી તેનાથી કેટલાય ગાણી તારાજ ૨૦૧૭માં થઈ. ૨૦૧૫માં ખેતરો ધોવાઈ ગયા, પશુઓ તશાઈ ગયા અને ઘણા માણસો જીવથી ગયા. ૨૦૧૭માં પાછો કાળો કેર વરસ્યો. ફરીથી રાજ્યસ્થાનમાં ખુબ વરસાદ પડ્યો ને પાણી એ દરિયા તરફ દોડ માંડી એમાં રાજ્યસ્થાન અને ગુજરાતના ઘણાય ગામડાં તબાહ થઈ ગયા.

ખીલે બંધાયેલા ટોરેય ના છોડી શક્યા....

૨૦૧૫ના પુરમાં ખુબ તારાજ થઈ. કુદરત સર્જત આ હોનારતમાં માણસોની સાથે સાથે ઢોર ઢાંખરને ખુબ નુકશાન થયું. કેટલાક ખેડુતોએ પોતાના વહાલસોયા ઢોરોને પાણીમાંથી ઉગારી નહીં શકાય તેવું સમજી ખીલેથી છોડી દીધા તો ખીલેથી છોડવાનો વખતેય ના મળ્યો અને

સરકાર, સમાજ અને સ્વયંસેવી સંસ્થાઓએ મળીને ૨૦૧૫માં નિર્મિત સંકટની ઘરીને સંભાળવા કોશીશ કરી. શક્ય મદદ કરી સૌને પ્રથમ નજરે જોઈ શકાય તેમ બેઠા કર્યા. જન જીવન પણ ધીમે ધીમે રાબેતા મુજબ આવતું ગયું. પણ આ પુરમાં એવા ઘણાય હતા કે જેઓનું સર્વસ્વ ખુલાય થઈ ગયું હતું ને ૨૦૧૭માં પણ એજ દશા થઈ. કેટલાકની તો હવે હિંમત જ ભાંગી ગઈ છે. હવે નહીં બેઠા થઈ શકાય તેવું મનમાં ઠસાઈ ગયું છે.

પડ્યા પર પાટુ- ૨૦૧૫ પછી ૨૦૧૭માંય નાગલા, ખાનપુર અને ડેડગામમાં તારાજ સર્જિં...

૨૦૧૫માં સર્જીયેલા પુરની સ્થિતિની વાત લખવી જરૂરી છે. કારણ એ વખતે થયેલું ઘણું ૨૦૧૭માં ફેર થયું. કેટલીક જગ્યાએ તો માનવ સર્જત ભૂલોના કારણે નિર્દોષ લોકોને વેઠવું પડી

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન રહ્યું છે.

થરાદ તાલુકાના ગ્રામ નાગલા, ખાનપુર અને ડેડગામની સીમમાં ૨૦૧૫માં ભરાયેલા પુરના પાણી ઓસરવાનું નામ નહોતા લેતા. આઈ, દસ ફૂટ તો કેટલીક જગ્યાએ તો એનાથીએ વધારે માત્રામાં પાણી ભરાયેલા પડ્યા રહ્યા. શું થયું કેમ આવી રીતે પાણી ભરાઈ ગયા? પુર આવવાનું તો ઘણા વર્ષો પહેલાં પણ થયું હતું પણ ત્યારે પાણી આમ ભરાઈને પડ્યા રહ્યાનું નહોતું થયું. ત્યારે અત્યારે આવું કેમ થયું? પાણી તો એનો માર્ગ શોધીને વહી જતું. એની જગ્યાએ આ ત્રણે ગામના લગભગ ત્રણ ડિ.મી. થી વધારે વિસ્તારમાં પાણી ભરાઈ રહ્યા હતા. બંધિયાર પાણીમાં લીલ થાય અને એના કારણે પાણી લીલું દેખાય બસ આ ગામોની સીમમાં ભરાયેલા પાણીનો કલર પણ લીલો થઈ ગયેલો. ત્રણે ગામના ખેડુતોએ સરકારમાં રજૂઆત કરી. પોતાની કિંમતી જમીનમાં પાણી ભરાઈ રહ્યા છે. ખેતી કરી શકતી નથી. પાયમાલ થઈ ગયા છીએ. પાણી ઉલેચવાની વ્યવસ્થા સાથે કુદરતી રીતે પાણી નિકાલની જે વ્યવસ્થા પહેલાં હતી તેમાં જ્યાં અવરોધો આવ્યા છે તે સરખા કરવાની વાત તો ક્યાંક પાણી નિકાલની નવી વ્યવસ્થાની વાત ખેડુતોએ કરી પણ કોઈ સાંભળે નહીં. મહિનાઓ વીતી રહ્યા હતા. હારી થાકીને ખેડુતો થરાદ પ્રાત કલેક્ટરની કચેરીમાં ઉપવાસ ઉપર પણ બેઠા. ત્યારે જતા તત્ત્વ થોડું ખળભળ્યું. પાણી નિકાલની વ્યવસ્થાનો વાયદો કરી ઉપવાસીઓને પારણા કરાયા. પણ પછી હતું તેમના તેમ પાણી નિકાલની કોઈ જગતિવિધી થઈ નહીં.

અમે વિચરતી જાતિઓ સાથે કામ કરીએ. વળી જે ગામોમાં પાણી ભરાયા છે ત્યાં આપણે કોઈ દિવસ ગયા નહોતા. પણ આ વિસ્તારના લોકો સંસ્થાના કામને જાણે. થાકેને તેમણે સંસ્થાના કાર્યકર શારદાબહેનને એક વખત આવીને સઘળી સ્થિતિ જોઈ જવા કહ્યું. તેમણે જે જોયું તેના ફીટો અમને મોકલ્યા. ચોમાસુ પુર થઈ ગ્યા પછી પણ લોકોના ઘરો પાણીમાં બુલેલા પડ્યા હતા. મુંબઈ સ્થિત આદરણીય શ્રી રશ્મીનભાઈ સંઘવીને ફીટો મોકલ્યા. તેઓ જળવ્યવસ્થાના કામોના જાગ્રાક અને અમારા શુભેચ્છક. તેમણે પાણીના નિકાલની વ્યવસ્થામાં સહાયભૂત થવાનું નક્કી કર્યું અને અમે આ કામામાં જોડાયા.

આ ત્રણેય ગામની નજીકીની નર્મદાની મુખ્ય કેનાલ અને માઈનોર કેનાલ પસાર થાય. ડેડગામ - નાગલા રોડ કેનાલની નજીકીની પસાર થાય. આ રોડની નીચે વરસાદી પાણીના આવરા માટે નાળા નાખવામાં આવ્યા છે. આમ આખા થરાદ પંથકનું પાણી આ નાળા મારફત આ ત્રણે ગામમાંથી આવે પણ આગળ ડેડગામમાંથી મોરીખા ગામના સીમાડા સુધી કેનાલ કે ગારલાઈન નાખીને પાણીના નિકાલની વ્યવસ્થા થઈ શકે.

ડેડગામ, નાગલા અને ખાનપુરના ખેડુતોની તથા આપણી ખુબ રજૂઆતો પછી સરકારે આઈ મહિને પાણી નિકાલ માટે પાઈપો ગોઠવી અને પાણી ઉલેચીને ડેડગામમાં સંસ્થાની મદદથી ખોદાયેલા તળાવોમાં અને નર્મદાની કેનાલમાં નાખ્યા. પાણી ભરાઈ રહેવાના કારણે ખેડુતો ખેતીની બે સીજન ના લઈ શક્યા અને નાગજીભાઈ પટેલ જેવા ઘણા ખેડુતો જેમણે દાડમ, આંબાની બાગાયતી ખેતી કરી હતી તેમના બધા જાડ સુકાઈ ગયા. સિંચાઈ માટે બનાવેલા ઘણા બોરવેલ પાણી ભરાઈ રહેવાના કારણે ફેરિલ ગયા. સાથે સાથે આટલો લાંબો સમય સુધી ખેતરોમાં પાણી ભરાઈ રહેવાના કારણે ભૂગર્ભ જળના તળ ઊચા આવી ગયા. હવે તો અડધો ફૂટ જમીન

ખોટ અને પાણી મળે તેવી સ્થિતિ નિર્માણ પામી. જમીનની ખારાશ પણ આના લીધે ઉપર આવી અને બેઠુતની સોના જેવી કિંમતી જમીન ખરાબ થઈ ગઈ. ખેતી કરવા જમીનને ફરી સારવાની જરૂર પરી. બહારથી વેચાતી માટી લાવીને જમીન પર એક થી ઢોઢ ફૂટ નાખવી પડી. ત્યારે જતા ફરીથી વાવણી કરી શક્યા.

કુદરતની આ થપાટ અને વહીવટીતંત્રની મદદ થોગ્ય સમયે ના પહોંચવાના કારણે બેઠુતોની દશા માટી થઈ હતી. ગામોમાં ભરાયેલા પાણીના નિકાલ માટે શું કરી શકાય તેની વાત કરવા અમે ભેગા થયા. ત્યારે ખાનપુરગામના નાગજીભાઈએ પોતાના ખેતરમાં આવવા નિમંત્રણ આપ્યું. પહેલી નજરે ખબર પણ ના પડે કે, આ જંદાઈલ માણસને પાણીએ શું નુકશાન પહોંચાયું છે તે એમની સાથે ગયા ત્યારે ખબર પડી. દુરથી એમણે પાણીમાં ગરકાવ થયેલું પોતાનું ઘર બતાવ્યું. દાડમ, આંબાની આખી ખેતી હુવારા પદ્ધતિથી કરતા હતા તે બધું જ નાણ થઈ ગયાનું જણાવતા તેમણે કહ્યું, ‘બેન દશકો પાછળ પડી ગયા. કરોડ રૂપિયાનું નુકશાન થયું. અમને સંસ્થા પાસેથી સહાય નથી જોઈતી પણ સરકાર અમને મદદ કરે એમ ઈચ્છીએ છીએ.’ પોતાના ઘર સુધી જવા માટે એમણે તરાપો બનાવ્યો હતો. જેમાં અમે સૌ બેઠા. તરાપાના માધ્યમથી ઘરમાં બચેલી કેટલીક સામગ્રી એમણે કાઢી. બાકી આખા ઘરમાં બંધિયાર પાણી જેના કારણે અન્ય વસ્તુઓ તો સાવ સડી ગઈ. પણ ઘર એ ઘર છે એટલે રોજ ત્યા આંટો મારવા જતા. એ વખતે તો થાકેલા નાગજીભાઈ જેવા ઘણા બેઠુતોએ નોકરી મળે તો નોકરી કરવાની વાત કરી. પેલી કહેવત છે. ઉત્તમ ખેતી,

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

મધ્યમ વેપાર અને નફફટ નોકરી. (અહીંથા નફફટનો ભાવ માલિકીભાવ ના હોવા સાથે હશે). આ કહેવતથી બેઠુતો અજાણ નથી પણ કુદરતની થપાટની સાથે ક્યાંક માનવસર્જત આફતોથી કંટાળીને તેમણે નોકરી કરવાનું સ્વીકાર્યું હશે.

ખેર પછી તો વહીવટીતંત્ર સાબદું થયું અને પાણી ઉલેચવા માટે પાઈપો ગોઠવાઈ. જમીનમાંથી પાણી ખાલી થયું. બેઠુતો રાજી થયા. પણ મૂળ પ્રશ્ન હતો વરસાદી પાણીના કાયમી નિકાલનો. જે તરફ એક રીતે જોઈએ તો દુર્લક્ષ જ સેવાયું. જુલાઈ ૨૦૧૭માં હોનારત થઈ તે પછી ૨૦૧૭માં ચોમાસુ નબળું રહ્યું. આ વિસ્તારમાં વરસાદ જ ના પડ્યો. એટલે બેઠુતોને બહુ વાંધો પણ ના આવ્યો.. પણ ૨૦૧૭માં ચોમાસાની શરૂઆત સારી થઈ. થરાદ પંથકમાં પાછો સારો વરસાદ પડ્યો અને આ ત્રણે ગામની સીમમાં પાછા પાણી ભરાયા. હજુ આ પાણીના નિકાલની વાત ચાલતી હતી ત્યાં પુરના પાણી આ પાણીમાં ભેગા ભજ્યા. કેટલાય માણસોની ખેતીની જમીન અને ઘર પાછા પાણીમાં પાછા ગરકાવ થઈ ગયા.

નાગજીભાઈએ સરખુ કરાવેલું ઘર પણ પાછુ પાણીમાં ગરકાવ થયું. બોરવેલ અને અન્ય સાધનો પણ. ૨૦૧૮ની જેમ ૨૦૧૭માંય આ ગામોના ૩૦૦ બેઠુતો પાણી નિકાલની કાયમી વ્યવસ્થા માટે રજૂઆત કરી રહ્યા છે. આ વખતે પણ તેઓ ખેતીની બે સીઝન કે તેનાથી વધુ નહીં લઈ શકે. મુખ્યમંત્રી શ્રીએ પણ આ ગામોના લોકોની મુલાકાત લીધી અને આશ્વાસન આપ્યું પણ એ આશ્વાસન ત્યારે સાચું પડે જ્યારે પાણી નિકાલની કાયમી વ્યવસ્થા થાય.

અહીંથા સમસ્યાનો કાયમી સમાધાન તરફ જવાની જરૂર છે. જ્યાં સરકાર ઉદાસીન જણાય છે. ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ, હોનારતોને રોકવા અથવા થયેલી હોનારતોમાંથી શીખી ભવિષ્યમાં આવી સ્થિતિ નિર્માણ ના પામે તે જોવાનું કરે છે. ત્યારે થરાદની આ ત્રણે ગામોની સ્થિતિને લઈને વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં જ કામ થઈ જવું જોઈતું હતું તે કેમ થયું નહીં તે પ્રશ્ન છે? આજે વરસાદનું એક જાપટું પડે તોય પાણી ભરાઈ ગયાનું આપણે ઠેર ઠેર જોઈએ છીએ. લોકોએ પાણીના અવરોધોને ખરી રીતે અવરોધ્યા છે એટલે આ સ્થિતિ સર્જય છે. આદેખ બાંધકામ તો ક્યાંક રોડ, કેનાલ બનાવતા પહેલાં પાણીના નિકાલની વ્યવસ્થા ના જોવાનું કારણ આ બધા પાછળ જણાય છે.

નાની લાગતી આ બધી બાબતો તરફ દુર્લક્ષ સેવવાથી ક્યારેક કેટલી મોટી જાનહાની થઈ શકે તેનો ખ્યાલ સુદ્ધા નથી આવતો. ૨૦૧૮માં તો ઘણાય જાનવરો પાણીમાં આમ જ તણાઈ ગયેલા. ૨૦૧૭માં અગાઉથી ચેતવણી મળેલી એટલે જાનહાની ઓછી થઈ પણ થઈ તો છે જ. સાથે આર્થિક ખુલારી પણ ખુબ મોટા પ્રમાણમાં થઈ તે જુદી...

ખેર ડોડગામ, નાગલા અને ખાનપુરગામના લોકો ફરી ઉપવાસ પર બેસે તેની રાહ જોયા વગર તેમના પ્રશ્નનો કાયમી ઉકેલ આવે તેવા દિશાનિર્દેશ ઉપરથી તત્કાલ થાય તેમ ઈચ્છીએ...

૨૦૧૫માં સજયેલી પૂરની પરિસ્થિતિમાં ખાનપુર ગામના ઘરની સ્થિતિ

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહિત કાર્ય અને આગામી આયોજન

નાગણ્યભાઈની ૨૦૧૫ અને ૨૦૧૭માં આવેલા પુર વાખતની સ્થિતિ શૈટોમાં જોઈ શકાય છે.
તેઓ અને તેમના જેવી જેમની દશા થઈ છે તે કહે છે, ‘પાણી નીકાલની કાયમી વષસ્થા નહીં થાય
તો અમે કંગાળ થઈ જઈશું અને આમ વારેવારે બેઠા થવાનુંએ અમારાથી નથી થવાનું.’

૨૦૧૭માં સજયેલી પૂરની પરિસ્થિતિમાં ખાનપુર ગામના ઘરની સ્થિતિ

જે જોયું તે....

અમને બીજે જગ્યા આપો....

પોતાના પર જે વિન્દુ એની વાત કરતી પટણી ઓઢાગમની બહેનો

રણની કાંધીએ આવેલું વાવ તાલુકાનું નાળોદર ગામ. ૨૦૧૫માં આવેલા પુરથી આ ગામને ખુબ નુકશાન થયેલું. કેટલાકના ઘરો સાવ તુટી ગયા તો કેટલાકના ઘરોમાં તિરાડ પડી ગયેલી. ખુબ મહેનત કરીને લોકોએ પોતાના ઘરો ઊભા કર્યા હતા. આ ઘરોમાં ૨૦૧૭ના પુરથી તિરાડ પડી તો ક્યાંક ઘર હોવાનું અસ્તિત્વ જ ખતમ થઈ ગયું. ગામના ઈહરાભાઈ ઠાકોરે કહ્યું, ‘આખા ગામમાં પાણી ફરી વજ્યા હતા. બધાએ નિશાળમાં આશરો લીધેલો. પાણી ઓસર્યાને સાથે ઘરોનોય જીવ લઈને ગયા. બધું ફરી બેહું કરવું વારે ઘરીએ શક્ય નથી. અમને બીજે ક્યાંક વસાવે એજ વધારે યોગ્ય લાગે છે. બાકી પાણી તો હવે આવ્યા કરવાનું.’ ઈહરાભાઈની વાત સાચી હતી. નાળોદરમાં રહેતા બજાણિયા, ઠાકોર, દલિત સમુદાયમાંના ઘણાના ઘરો જમીનદોસ્ત થઈ ગયા હતા તો ઘણા ઘરો સાવ જર્જરીત થઈ ગયા હતા જ્યાં રહેવાનું કોઈ કાળે શક્ય નથી. જો કે સરકારે આ ગામને બીજે વસાવવાની જાહેરાત પણ કરી છે જે સરાહનીય છે.

આવી જ વાત ખારિયાગમના પટણી ઓઢામાં રહેતા ૧૦૦ ઉપરાંત દેવીપૂજક પરિવારોએ કરી. ‘અમારે અહીંયા નથી રહેવું બેન બીજે ક્યાંક ઊંચાણે ના વસાવી હકો? ૨૦૧૫ના પુરમાંય

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

આવી જ દશા થયેલી તે માંડ માંડ ઊભા થાને ફરી પાછુ ૨૦૧૭માંય. તશ દાડા લીમડા માથે બેણી રયા. ૨૦૦ મણ અનાજ ઓય દાટયું ને ચાર ભેંસોય! ખેતીની અમારી જમીન તમે જોઈ ન શું હાલ કર્યા હ પોણીએ? ૨૦૧૫મોં તો જમીન હરખી કરવા બલ્યે સરકારે મશીન આવ્યા પણ આ ફેરા કોય નહીં.’ વાત કરતા કરતા જ શાંતાબહેન પટણી અને અન્ય રડી પડ્યા. સરકાર પાસેથી કેસડોલ સિવાયની એકેય રકમ પણ આ પરિવારોને મળી નથી. હા સર્વ થયું છે. પણ ‘હે બેન જે લોકો તેરીમાં દૂધ ભરાવતા હોય અને એમની ભેંસો મરી ગઈ હોય એમને જ સરકાર પૈસા આપશે. પણ મારા તો બકરાં, ગાય અને બળદ ગયા તે અમને પૈસા નહીં આપે? મૂલુ ઠોર માથે પૈસા લેવાનો વિચારેય કેવો. ભલે ઠોર હોય પણ મમતા તો ઠની હાથેય બંધાઈતીજ ને પણ શું કરીએ વખાના માર્યા આ બધું માંગવું પડ.’ એવી કેટલીયે લાગણી આ પરિવારો એ વ્યક્ત કરી.

પાણી એવું આવ્યું કે, ખીલે બાંધેલી ભેંસ, ગાય, બળદ કે બકરાં કશુંયે છોડવાનો વખત ના મળ્યો. પાણીમાં ગુંગળાઈ કેટલા વને આ અબોલ જીવોનો જીવ ગયો હશે? ખીલે બંધાયેલા અને એમ જ મોતને ભેટેલા અબોલ જીવોના ફીટો એમણે બતાવ્યા. કંપારી ધૂટી જાય એવું દશય આંખ આગળથી હજુએ ખસતું નથી.

પાણીની એવી ફક્ક બેસી ગઈ છે કે, રાતના સરખુ ઊંચીએ શકતા નથી. બાળકો અને વૃદ્ધોને તેઓએ સગા વહાલાંઓના ઘરે મોકલી દીધા છે. ખારિયા ગામની નજીક રહેતા અને તે સિવાયનાય ઘણા ગામો જેમાં ૨૦૧૫ અને ૨૦૧૭માં પાણી ફરી વજ્યા હતા તે ગામના લોકો પોતાના રહેણાંકની વ્યવસ્થા ક્યાંક ઊંચાણવાળી જગ્યામાં કરવા સરકારને વીનવણી કરી રહ્યા છે. રહેઠાણ ઊંચાણમાં થાય તો ચોમાસામાં ત્યાં રહેવા જતું રહેવાય તેવી તેમની લાગણી છે. હાલ જ્યાં રહે છે ત્યાં તેમની પાસે ખેતીની જમીન પણ છે. સરકાર ખેતીની જમીન આપીને પુનઃવસન કરે તો આ બધું મુકીને જતા રહેવાની પણ તેમની ઈચ્છા છે. પણ તેમ ના થાય તો ફક્ત રહેણાંક માટે જગ્યા આપે તોય આ પરિવારોને રાજીપો છે. તેમના કહેવા પ્રમાણે, ‘રહેવા માટે જગ્યા મળી જાય તો ચોમાસુ શરૂ થાય તે પહેલાં અમે માલ - ઠોર સાથે નવી જગ્યાએ જતા રહીએ. આનાથી જાન - માલનું નુકશાન ટાળી શકાય.’ સરકારે આ દિશામાં પણ વિચારવું જોઈએ. આમ તો અસરગ્રસ્ત લોકો સાથે બેસીને જ તેમના પુનઃવસન માટે શું થઈ શકે તેની વ્યવસ્થા વિચારીએ તો તે આગામી આફિતોમાં લાભદાયી નીવડશે જ.

શૌચાલય સાથે પાકા ઘરોય બનાવ્યા હોત તો...

દરેક પરિવારના ઘર સાથે શૌચાલય બને તે વાતને વધાવીએ પણ પાકા શૌચાલયની સાથે એ પરિવારનું પાકું ઘર બને એય જરૂરી તો ખરું ને?

નાળોદરમાં ગાર માટીમાંથી ચણેલા ઘણા ઘરો પડી ગયા પણ અહીંયા જેનો ફોટો મુક્યો છે તે જમીનદોસ્ત થયેલા ત્રણ ઘર અને સાથે શૌચાલય ઘણું કહી જાય છે. નાળોદર ગામની મુલાકાત વખતે ત્યાંની સ્થિતિ સંદર્ભના ફોટો પાડી રહ્યા હતા તે વેળા અમારી પાછળ ચાલતા એક યુવાને કહ્યું, ‘ટીટી(શૌચાલય) બેગા પાકા ઘરો ચણી દીધા હોત તો કદાચ અમારા ઘરો આમ સાવ ધૂળ બેગા ના થા હોત...’ યુવાનની વાત તો સો ટકા સાચી...

સરકારે નાળોદર ગામના નવીનીકરણનો પ્રકલ્પ કર્યો છે એમાં હવે આવી ખામીઓ ના રહે તે જોવું રહ્યું..

શહેરમાંથી સુખી જીવવા ગોમદે આઈન્....

ચંપાબહેન પટણી મૂળ પટણી ઓઢાના. વર્ષો પહેલાં ધંધા અર્થે તેમણે ગામ છોડ્યું. અમદાવાદમાં શાકભાજની લારી કરી. ટીક ટીક જીવન ચાલતું ત્યાં પતિનું મૃત્યુ થયું. અમદાવાદમાં એકલું લાગ્યું. ઉમરલાયક દીકરો ખરો પણ એનું મગજ બહુ ચાલે નહીં. શું કરવાના મુંજારાનો જવાબ પોતાના ગામ પાછા જવાનો મળ્યો. ગામમાં બાપ દાદાની બે - ત્રણ વિધા જેટલી જમીન હતી, એકાદ બે ભેંસો લઈશું તે નભી જવાશે એમ ધારીને બે વર્ષ પહેલાં અમદાવાદથી મા- દીકરો ગામમાં રહેવા આવ્યા. માં માં ઘર અને ખેતી થાળે પડ્યા ત્યાં પુરે દશા બગાડી દીધી. બચત ભેગી કરીને બનાવેલું ધરેય તુટ્યું ને ભેંસો પણ ગઈ. ‘શહેરમાથી સુખી જીવવા ગોમદે આઈન્....’ ચંપાબહેન પટણીએ દુઃખી મને વાત કરી...

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

રાહતનો સામાન મેળવવા સુવાવડી ખાટલો મુકીને દોડી...

નાળોદરગામના વંચિતોના ઘરોમાં ફરી રહ્યા હતા ત્યાં અચાનક બે ગાડીઓ ગામમાં આવી અને આખી વસાહતના લોકોએ એ તરફ દોડ મુકી.

ખાલી વસાહતમાં નાના બાળકનો રડવાનો સતત અવાજ આવ્યો. અવાજની દિશામાં ગઈ. નાની બહેન નવજાત શીશુને ઝૂલાવી રહી હતી. વાત કરતા ખ્યાલ આવ્યો કે, પુરના પાણી ગામમાં હતા તે ટાણે જ ઘોડિયામાં સુતેલી આ દીકરીનો જન્મ થયેલો. એ આઠ દિવસની થઈ હતી. ભુખ લાગી હશે એટલે રડતી હશે. આમ તો એની મા એની પાસે જ હોવી જોઈએ. પણ એ નહોતી.

સુવાવડી આમ જટ ખાટલો ના છોડે. સવા મહિના લગી સ્થાયી રહેનારા ખાટલો પાણે જ. ત્યારે આની મા ક્યાં ગઈ? ત્યાં હિંયકો નાખતી પાયલે કહ્યું, ‘ગોમમાં ગાડી આઈ તે મમ્મી ખાવાનું લેવા ગઈ’

ખાટલાની ઈંસ સાથે બાંધેલા કપડાંમાંથી બનાવેલા ઘોડિયામાં સુતેલી દીકરી સતત રડ્યા કરે. જી વિષયો. મે કહ્યું, ‘જી તારી માને બોલાવી લાવ.’ પણ ત્યાં મારી સાથે ઊભેલા ઈહરાભાઈએ કહ્યું, ‘બેન સુવાવડીનેય ખાવા તો જોવન...’ કશું બોલવાનું જ નહોતું.

વસાહતમાથી નીકળી અમે ગામના પાધરે થતા વિતરણ તરફ ગયા. લોકો જે મળે તે લેવા રીતસર પડા પડી કરી રહ્યા હતા.

પેલી દીકરીની મા મળી એણે કહ્યું, ‘બદ્દિશ નઈ તો ધવરાઈશ ચમના? અન મારી હાલત તો જુઓ ચેવા પડ્યા સીએ.’

લોકો કહે છે કે, ખુબ આવ્યું. લોકોને ખુબ મળ્યું. હવે જરૂર નથી. પણ મારા મતે આ લોકોને આગળના બે-ચાર મહિના કાંય કામ મળવાનું નથી. સરકાર મનરેણામાં કામ આપવાની કોશીશ કરશે. ગામના વચ્ચિઠોની જ આ વાત નથી. સૌની વાત છે. બેતરો ધોવાયા છે. બેતી થશે નહીં અને અહીંયા બીજી કોઈ મજુરીએ ક્યાં છે. બધું રાબેતા મુજબ તો બેતી શરૂ થાય ત્યારે થશે. પણ એ હાલના સંજોગોમાં અસરગ્રસ્ત ગામોમાં થવાનું નથી. પાછુ પડ્યા પર પાટુ જેવું, ઘર ભાંગી જ્યા છે, ક્યાંક તો ઘરનું અસ્તિત્વ જ નથી રહ્યું. બધું ફેર બેહું કરવાનું છે અને એ માટે ખૂબ મહેનત કરવાની છે.

આવામાં રાશનમાં પાંચ કી. ગ્રા ઘઉં કે થોડા ચોખા આપી દેવાથી લોકોને ખુબ મળી ગયું છે હવે ના આપો કહેવાની જગ્યાએ, કોઈ જ શંકા વગર આપો એવું ચોક્કસ પણો કહીશું. અમારું ચાલે અને પૈસા હોય તો છ મહિના ચાલે એટલું બરી આપીએ આ બધાને... ક્યારેક થાય કે આફિત આ લોકોને માંગણ બનાવી ગઈ... જો કે બધાય માંગી શકે તેવું નથી કેટલાકના ઘરમાં ખાલી ખાવા બની રહ્યું છે એવું આશાસન છોકરાંઓને મળે એ માટે હાંતીમાં પણી ઉકળી રહ્યાનું અમે જોયું છે... જીવ બળી જાય આ બધું જોઈને... પણ કુદરત આગળ આપણે સૌલાચાર એણો જ આ સ્થિતિ નિર્માણ કરી. ને તેનાથીએ વધુ લાચારી ટ્રકમાં સામાન લઈને આવનાર જ્યારે મોકળા મને આપે નહીં ત્યારે અનુભવાય...

‘મોંગીને ખાનારા બાપડા ન તમે મદદ કરજો હો ન’

ભરથરી પરિવારોના વરોની દુર્દ્દશા

‘બેન આવું પોણી કોય દાડો નહીં જોયું. એવી રીતે આવ્યું ક અમે અમારી જાત બચાઈન નાઠા. સોમોન બોમન બચાઓબાનું ઘણુંય મન હોય પણ ઈન બચાઓબા રયા હોત તો અમે ના રયા હોત. છોકરાં છૈયા બધાન લઈન બસ ઓયથી દોડ્યા. ધાબાવાળા ધાબા માથે ચૃદી જ્યા પણ અમારી કન ચો ધાબુ અતું અમે તો ગોમના મંદિરમાં જઈન બેઠા.’ પુરની સ્થિતિમાં લોકો અત્યંત દયનીય સ્થિતિમાં મુકાયા. ધાનેરામાં પાણીએ ઘણું નુકશાન પહોંચાડ્યું હતું. લોકોના ઘરોમાં કાદવ, કીચડ ભરાયો હતો. પુરના પાણી ઓસરે પાંચેક દિવસ પછી જવાનું થયું હતું. આખું ધાનેરા ગંધ મારતું હતું. રોગચાળો ફાટી ના નીકળે તે માટે આખું વહીવટીતંત્ર જરૂરેસલાક લાગ્યું હતું. જુદા જુદા શહેરોની નગરપાલિકાએ પોતાના વાહનો અને માણસોને સફાઈ માટે મોકલી આપ્યા હતા. આરોગ્ય મંત્રી પોતે બનાસકાંઠાના એટલે આરોગ્યલક્ષી ટીમ પણ ડેર ડેર જોવા મળે. જો કે મંત્રી શ્રી અહીંયાના ના હોત તો પણ આવી જ કાગજ દરેક વિસ્તારની આવી આફિતોમાં

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

અમારી રીતે પેઢીમાં અમે, પહેલાં કે જેમળે મહેનતથી જેવા આવે એવા પાક વર બનાવા હતા પણ પાણીએ એની કેવી દશા કરી.. અમે આવા વર ક્ષી નઈ કરી શકીએ ની વાત વિચરતી જાતિના પરિવારોએ કરી...

લેવાતી જ હોય છે જે ખાસ નોંધવું જોઈએ. પણ વહીવટીતંત્રની દિવસ રાતની કામગીરીના કારણે જ આજે ધાનેરામાં આવી કોઈ હોનારત સર્જાઈ હો તેવું પ્રથમ નજરે જોઈને દેખાય નહીં તેવી સરસ સફાઈ થઈ ગઈ છે. જિલ્લા કક્ષાનો ૧૫ ઓગસ્ટની ઊજવણીનો કાર્યક્રમ પણ ધાનેરા ખાતે થયો. હા બાદ દેખાવે બધું સ્વચ્છ દેખાઈ રહ્યું છે પણ લોકોને જે નુકશાન થયું છે તેનો તો કોઈ હિસાબ જરૂર એમ નથી.

પુરઅસરગ્રસ્ત દરેક પરિવાર આપણો જ પરિવાર હોય તેમ ગુજરાતના ખુશે ખુશેશી લોકો મદદ લઈને આવી રહ્યા છે. કોઈ રૂપિયા સોની કીટ બનાવીને તો કોઈ પાંચસો અને આપણા જેવા થોડું લાંબુ વિચારી બે હજારની કીટ લઈને તકલીફનો ભોગ બનેલા આપણા પરિવારો સુધી પહોંચી રહ્યા છે. આફિત ને અવસરમાં પલોટીએ વાળી વાત હવે પછી શરૂ થાય. આમ તો ભાઈઓએ રાખી સૌં એકબીજાને મદદરૂપ થાય, સૌના દુઃખે દુખી અને સુખે સુખી વાળી ભાવના પ્રજવલિત થાય તો આ વિસ્તારની કાયાપલટ જરૂરથી થાય અને તે થાય તો જ આફિત અવસરમાં પરિણામે નહીં તો ખાલી વાતો જ રહી જાય....

આવી આફિતની ઘરીમાં માણસ માનસીક સંતુલન ખોઈ નાખે તેવું પણ થાય. આવામાં જેનું સર્વસ્વ જતું રહ્યું હોય તેવો વ્યક્તિ સ્વચ્છતા જાળવી વાત કરી શકે તો તે વ્યક્તિની તે સૌથી મોટી ઉપલબ્ધિ. ને તેમાંય ‘મારે મદદની જરૂર નથી તમે બીજા જરૂરિયાતવાળાને મદદ કરો’ એવું કહેનાર તો જીથી કક્ષાનું કહેવાય. ધાનેરા શહેરની અંદરથી પસાર થઈ રહ્યા હતા. કુદરતનું કારમુ સ્વરૂપ નજરે દેખાતું હતું. કાદવ, કીચડની સાથે સાથે ડગલાબંધ કપડાં, ગોડાં, વાસણો, કરિયાણું, ધાનના કોથથા વગેરે ગમે ત્યાં પહેલાં નજરે ચેતા હતા અને માથું ફાટી જાય તેવી દુર્ગધ પણ ચોમેરથી આવતી હતી. આફિતની આ ઘરીમાં નાત જાત જોવાની ના હોય સૌની સ્થિતિ દયનીય જ હતી. પણ વિચરતી જાતિ ગામના છેવાડે રહે તેની દશા શું હશે તે જોયું તેમની સાથે વર્ષોથી કામ કરતા હોવાના કારણે અમારું કર્તવ્ય. સાથે અન્યોનું પણ જોવાનું જ હોય એમાં કોઈ

મીનમેખ નહીં. ધાનેરા ગામમાંથી ગાડી જઈ રહી હતી. એક જગ્યાએ ટ્રેક્ટરમાં કચરો ભરાઈ રહ્યો હતો એટલે ગાડીને ઉભી રાખવી પડી. ગાડી ઉભી રહી તેની સામે એક ઘર હતું અને એ ઘરનો આખો પરિવાર પોતાના ઘરની સફાઈમાં લાગ્યો હતો. આર્થિક રીતે આ પરિવાર પણ કાંઈ એવો સુખી સંપત્તિ નહોંતો જણાતો અને ખુબ નુકશાન ગયાનું તો ઘરના ચિતાર પરથી અને એ ભાઈના ચહેરા પરથી દેખાઈ આવતું હતું. અમે ગાડીનો ગલાસ ઉતાર્યો અને પુછ્યું, ‘કેટલું નુકશાન થયું? પાણી કેટલે સુધી આવ્યું હતું.’ એ ભાઈ ઉભા થઈને પાસે આવ્યા ને કહ્યું, ‘માથોડા ઉપર પોણી હતું. અમે તો ધાને ચરી જ્યાતા નકર ના બયત. અન નુકશાની તો ખુબ થઈ. બધો સોમોન ખરાબ થઈ ગ્યો. ઓમ તો એકથી જ ગણતરી કરવાની હું.’ એમના ઘરમાં નજર કરી તો આખું ઘર દોઢ - બે ફુટ કાદવથી ભર્યું હતું. કોણ જાણે કેટલા દિવસ આ કાદવ કાઢીને ઘરને ઠીક કરતા લાગવાના હતા. એમણે કુતુહલવશ પુછ્યું,

‘આ બાજુ કુના વેર?’

‘ભરથરીના ઘરે જઈએ છીએ.’

‘પૌઆ (સ્થાનિક લોકો ભરથરીને પૌઆ તરીકે ઓળખે છે, પૌઆ એટલે માંગણીયાર જતી) ઓના વેર? એ બચારાઓન તો ખુબ નુકશોની થઈ હ. કોય બાચી નહીં રહ્યું. ઘરોએ તુટી જ્યા સે. મોંગીને ખાનારા બાપડા ન તમે મદદ કરજો હો ન.’ અમે હા પાડી. રોડની વચ્ચે ઉભેલું ટ્રેક્ટર હટ્યું અને અમે ભરથરીની વસાહત તરફ આગળ વધ્યા. પણ આ ભાઈનું છેલ્યું વાક્ય ‘બાપડા ન મદદ કરજો’ મનમાં ધુમરાવા માંડ્યું. આમ તો આવી હોનારતની ઘરીમાં લોકો લુંટફાટ મચાવતા હોય. ત્યારે આ ભાઈએ ચાહ્યું હોત તો પોતાના દુઃખની કહાની કહી શક્યા હોત. જે આવી દરેક આફિત વખતે બહારથી આવનાર પાસેથી કાંઈક મદદ મળશે તેવા આશે અનાયાસે જ કહેવાઈ જાય. આમાં જુદ્ધાનો ભાવ હોવો પણ કદાચ તે વ્યક્તિના મનમાં ના હોય એમ મારુ માનવું છે. પણ આવા ઘણાય વ્યક્તિઓ આવી હોનારતમાં અમને મળ્યા. પોતાની તકલીફોને કોરાણે મુકીને બીજાની ચિંતા કરવાવાળા આવા જિંદાદીલ માણસોને પ્રણામ....

અમારું બધું જ ગયું...

આફિતગરસ્ટોમાં શ્રી રોપીએંસ્સ્સ...

સિંગાઈ માટે બોરવેલ કરવા મોટર અને પાઈપો લાવ્યા હતા, હજુ કાલ નો બોરનો હોલ કરવા માટે રીંગ આવવાની હતી તે એની પહેલાં પાણી ક્રી વળ્યું. બોરવેલ કરવા લાવેલી મોટર અને બીજા સામાનનો કોઈ અતો પતો નથી... ત્રણ દાડા જાડ પર બેસી રવા, વર ગયા ને જમીન થોવાઈ ગઈ... મહેમાન આવે તો ક્યાં બેસાડવા એની માથા કૂટ છે... રાવળ પરિવારો - ડામરી

મહેનત કરીને ભેગું કરેલું અચ્યાનક આમ કોઈ જ અંધાશ આપ્યા વગર જતું રહે તો શું થાય? ઉમરીગામના કનુભાઈ કહે એમ માણસ ગાંડા જેવો થઈ જાય. સમજાય જ નહીં કે શું કરવું? બનાસનાં બે કાંઠે વહેતી ભાગ્યેજ જોવા મળે. જો કે બનાસ વહે છે જ સુકા પ્રદેશમાંથી એટલે પાણી ક્યાંથી આવવાનું? એમાંય બનાસ પર તેમ બંધાયા પછી તો ચોમાસામાંય બનાસ સુકી ભંગ લાગે. એટલે જ સ્થાનિક લોકો કહે એમ, બે કાંઠે વહેતી બનાસને જોવી એ લાહવો છે. પણ આ ફેરા બનાસમાં ખુબ પાણી આવ્યું. બનાસમાં પાણીનો આવરો વધી રહ્યો હતો. જાણે કુદરતે બનાસકાંઠાને આ વખતે સુકો ભંગ નહીં રાખવાનું નકી કર્યું હોય એમ બારેમેધ રાજસ્થાનની સાથે સાથે બનાસકાંઠામાંય ખાંગા થઈ જ્યા. બનાસની ક્ષમતા કરતાય વધુ પાણી આવ્યું ને બનાસ બે કાંઠે વહેવા માંડી. શરૂ શરૂમાં તો લોકો જોવા નીકળ્યા પણ પછી જટ સમજાઈ ગયું કે કાંઈક અજુગતું થવાનું છે. એટલામાં સરકારે હાઈ એલર્ટ જાહેર કર્યું અને ઊંચાણવાળા ભાગમાં જતા રહેવાનું કહ્યું. ત્યારે સમજાયું કે પાણીનું તાંડવ થોડી જ વારમાં શરૂ થવાનું.

ઉમરીગામમાં બનાસના કાંઠે ઉપ દેવીપૂજક અને રાવળ પરિવારોની ૭૦ વિધા કરતાં ય વધારે જમીન આવેલી. આમ તો પોતાની માલીકીની જમીન વિચયરતી જાતિઓમાંના ખુબ ઓછા પાસે હોય. એટલે એ રીતે આ ઉપ પરિવારો થોડા નસીબદાર કહી શકાય. એમણે જેતરમાં જ પોતાના ઘરો બાંધી દીધા હતા અને ત્યાં જ રહીને તેઓ ખેતી અને પશુપાલન કરતા. પાણી આવવાના સમાચાર એમને મજ્યા અને ઘર ખાલી કરવાનું પણ સૌઅે કહ્યું. સરસામાન બધું જ આમ મુકીને ગામમાં આવવાનું તુરત મનમાં ના જ બેસે એ સ્વાભાવિક હતું પણ અચાનક નદીના સ્વરૂપમાં આવેલો બદલાવ તેઓ જોઈ રહ્યા હતા. ‘સોમોન એમે લેતા આવશું તમે ગોમમાં પુગોની’ વાત પરિવારના વીલોએ કરી અને બહેનો અને બાળકો પ્રથમ નીકળ્યા. હાથમાં લઈ શકાય એટલો સામાન લઈને નીકળ્યા. પાછળ બીજા સામાનમાં શું લેવું તેની વેતરણ ચાલી રહી ત્યાં પાણી ઘરની બહાર અને જોત જોતામાં ઘરની અંદર આવી ગયું. હવે તો જીવ બચાવીને ભાગવાનું જ હતું. કુદરતના ભરોષે ઘર ભળાઈને વીલો ગામ ભણી નીકળ્યા. પણ ત્રાંક જણા જબરા ફસાયા. ઘરને તાળું મારવા રોકાયા એમાં પાણી તો માથોડા સુધી પહોંચ્યું. હવે તો બસ જત સંભાળીને નીકળી જવાનું હતું. પણ ત્રાંક વ્યક્તિઓ પોતાની આખી જેંદળીની જમા પુંઢું પાણીમાં વહી ના જાય એટલે ઘરમાં ભાવે પાણી ભરાઈ જાય પણ તણાઈને કણું બહાર જતું ના રહે તેવા શુભ આશય સાથે તાળા મારવા રોકાયાને તેમને પાણીએ ઘેરી લીધા. હવે તો ગામ ભણી જવાય તેમ નહોતું. પાસે એક લીમડો દેખાયો અને ત્રાંક જણા લીમડા માથે ચડી જ્યા. એમના કહેવા પ્રમાણે, ‘પોણીનો આવરો વધી રહ્યો તો. અમે જેટલા જવાય એટલા ઊંચા ચેડ જતા હતા. પાસો માથે વરસાદ્ય વરહતો તો. બે રાત અન તૈછીણ દાડા ઓમ ઝાડ માથે બેઠા રયા. બનાસમો કદાવર ઝાડ તણાઈન આવતા નજરે જોયા. અમે જે લીમડા ઉપર બેઠા હતા એ રેશે કે નહીં ઈનીયે શંકા હતી. મનમાં હે ભગવોનાનું તુ કરે એ ખરુનું રટણ ચાલુ હતું. અમારા ઘરોની છત થોડો ટેમ દેખાઈ પસી તો એય પોણીમાં. કોયન ખબર જ ના પડક ઓય ઘર હ’

ગામમાં પહોંચેલા બધા જ પાછળ રહી ગયેલા ત્રણેયની ચિંતા કરે. ગામમાં પણ પાણી ભરાવવા માંડ્યા હતા. પણ ગામ થોડું ઉંચાણ પર એટલે માથોડું પાણી આવ્યું એનાથી વધારે નહીં. લોકો પાણીમાં હરી ફરી શકતા. રહી ગયેલા રમેશભાઈ, બેમાભાઈ અને ચમનભાઈની ચિંતા કરીને ગામાલોકોએ તેમના ખેતર તરફ જવા વિચાર્યું પણ એ તરફ નીકળીને માંડ થોડું ચાલ્યા ત્યાં જ જ્યાલ આવ્યો કે, ત્યાં તો પાણી એક બે નહીં પણ કદાચ ચાર કે પાંચ માથોડા ઉપરથી જાય છે. શું કરવું? ત્રણે તણાઈ ગયા હશે? વગેરે જેવા ખરાબ વિચારો આવી રહ્યા હતા. આખરે મનમાં કાંઈ સ્ફર્યું. કુનભાઈ રાવળ કહે છે કે, ‘જ. ઈ. બી. ની હેવી લાઈન અમારા ગોમમોંથી જાય હ. આ લાઈનમાં પૂરના લીધે કરંટ બંધ કર્યોતો. અન પાસો થોભલા હુંધી જવાય એવુંયે હતું. તોકણ બહુ પોણી નતુ. એટલ અમે ગોમના બીજા બે-ચાર જુવોનિયા થોભલા ઉપર ચક્યા. પોત્રીસ પરિવારો જો રેતા તા ઈમના ઘર બર કોય દેખાતું નતું. દરિયાની માફક પોણી પહુંચું તું. અમે પેલાં ગભરાઈ જ્યા. તૈછીણ જણાં તણાઈ જ જ્યાં હશે એવું અમે મોની જ લીધું. પણ પસી એક લેમડો જોયો અન ઈની ઉપર હલનચલન ભાળી. થોડું ધોનથી જોયું તો ખબર પડી ક એ તૈછીણ તો કણ બેઠાતા. અમારો જીવ થોડો હેઠો બેઠો. પણ વરસાદ સતત ચાલુ અને પોણીનો આવરોય ચાલુ. આખો લેબડો હલ. જો લેબડો પડ તો પસી બચવું અધરુ. પાસું ઈમન અમે ના દેખાઈએ નકર કોક

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

હૈયાધારણાય આલીએ. અમે સરકારમાં જોણ કરી. ઈમને હેલીકોપ્ટર મેલ્યા પણ ઈમન પોણીમાંથી કાઢવા જ અધરા હતા. ભગવોના પ્રાર્થના કર્યા વના બીજો કોઈ રેસ્ટો અમારી કન નતો. અન અમારી પ્રાર્થના ભગવોને હોભળી એટલ જ આ તૈછીણે જીવતા પાસા આયા નકર ભલભલા મોણહ ઓમાં ભાગી પડ.’

આખો પ્રસંગ સાંભળ્યો ત્યારે ઘડીક હદ્ય થડકારો ચુંકી જ્યા જેવું લાગ્યું ખરે જ લીમડો તુંડી જ્યો હોત તો? પણ અમરાભાઈ, શાંતીબહેન વગેરે સૌને ઈશ્વર પત્યે જબરી આસ્થા છે. હાલમાં ઉમરીગામમાં આ ઉપ પરિવારો પ્લાસ્ટીકના મીણિયામાંથી તંબુ બનાવીને તેમાં રહી રહ્યા છે. અમે પુછ્યું ઘર અને સામાનનું શું થયું સબ સલામત ને? શાંતાબહેન ઊરો નિશાશો નાખતા કહ્યું ‘ઓય અમારું ઘર હતું એવું થઈ જ્યું હ. પોણીએ કોઈ જ અંધોણીએ નહીં રાખી. ઘરની જ ચો વાત કરો હો. અમારા શેતરય (ખેતર) ચો જ્યાં ઈનીયે આજ તો ખબર નહીં પડતી. નદીએ ઈની ભેગા શેતરોન ભેળવી દીધા.’ બે- અઢી માથોડા જમીન વોચાઈ ગઈ અને નદીના પટ સાથે આ જમીન ભેગી થઈ ગઈ. હવે આ જમીન કોઈ કાળે આ પરિવારો સરખી કરીને ખેતીલાયક બનાવી શકે તેવી કોઈ જ શક્યતા જણાતી નથી. શાંતીબહેન ફરી કહ્યું, ‘જમીન હતી તે બે પોંદે થા તા. શેતીમાં પોણીની તકલીફ પડતી તી. કોકના બેરનું પોણી લઈન ખેતી કરવામાં ઘણી ફેરા પોણી વખતે ના મળતું એટલે અમે અમારી બચત અને કેટલાક પાહેણીઓ ઉછીના પાછીના કરીને બોર બનાવવાનું નક્કી કર્યું અને બોર બનાયા પાઈપો, મોટર બધુય વેચાતું લાઈન મુચ્યું તું. બીજા દાડા રીંગ આબાનીતી. બોર કરવા. પણ ઈની પેલા જ ભગવોને જુદુ કરી દીધું. પાઈપો ન મોટર બધુયે તણાઈ જ્યું.’

મધ્યમ વર્ગી આ કુટુંબોની દશા કુદરતે શું કરી દીધી. હાથે પગે આવી જ્યાનું કહી શકાય. શું મદદ કરી શકાય તેવું પુછ્યું તો ચ્યમનભાઈએ કહ્યું, ‘મારા ઘેર આયેલા મેમોન પરોણાન ખાધા વના કોય દાડો મે જવા નહીં દીધા. મેમોન જ હું કોમ મોગણ આયું હોય તોય જે મલ એ આલવાનું. પણ હવ કોય બચ્યું નહીં. ભગવોનની હોમે કોય ફરિયાદ નહીં, ઈન ગમ્યું એ ઈને કીધું. પણ હાલ મેમોન આવ તો બેલાંનું ચો ઈનું મોટું દુઃખ. કોય દાડો ઓમ છાપરાંમાં રાત નહીં કાઢી ન હવ ઓમ? બેન નેનું તો નેનું પણ ઘર કરી આલવામાં મદદ કરશો તો તમારો આભાર મોનીશ. માગતું ગમતું નહીં પણ...’ તેઓ આગળ કણું બોલી ના શકાય. સમજ શકાય તેવી સ્થિતિ હતી. રાશનની જરૂરિયાત અંગે પુછ્યું તો તેમણે કહ્યું, ‘છો મહિના ચાલ એટલું બધાના પ્રતાપે મલી જ્યુંહ. હવે વધારે નહીં જોતું.’ આવી આપતીમાં ઈશ્વર પ્રત્યેની તેમની આસ્થા ગજબ છે. અને હવે નથી જોઈતું કહેવાની વાત પણ એટલી જ અદભૂત. આવા આ માણસોના છાપરાંમાંથી નીકળતા તેમને શું દિલાશો આપું તે સમજાયું નહીં, બસ એટલું જ કહી શકી કે, ‘ઈશ્વર પર શ્રદ્ધા રાખજો એઝો કાંઈક સારુ જ નક્કી કર્યું હશે. એ કારણ વગર આવું કોઈ દિવસ કરે જ નહીં. અને આનાથી સારુ થવાનું કુદરત ધારતી હશે એટલે જ કદાચ આવું થયું. હશે.’ મારી આ વાતમાં તેમણે સહમતી આપી અને ઈશ્વરની આરાધનાની અંધાણીરૂપ દિવા બતી રોજ કરતા હોવાની જગ્યા બતાવી.

આમ તો આપતીમાં કે પોતાની સાથે કાંઈ પણ ખરાબ થાય તો આપણે સૌથી પહેલાં ભગવાન કે કુદરતને દોષ દઈએ. એમાંય વળી જો સવાર સાંજ ઈશ્વરની આરાધના કરનારના

ઉપર સંકટ આવે તો તો બિચારા ભગવાનનું આવી જ બને. 'મે દિવસ રાત જોયા વગર તારી ભક્તિ કરી. ક્યાંય પણ જવું કે કાંઈ પણ નવું કરું તો પહેલાં તને આગળ કરું ને તો યતે મારી સાથે આવું કર્યું? ભક્તોના ઘરે ઘાડ પડે અને તુ જોયા કરે. ઈશ્વરના ઘરે દેર છે પણ અંધેર નહીં આ વાત સાવ ખોટી છે. અંધેર જ છે. તે મારુ જરાય ધ્યાન ના રાખ્યું. મારો જીવાન જોથ દીકરો લઈ લીધો કે, મારો ધંધો બેસાડી દીધો....' વગેરે વગેરે કાંઈ કેટલાય કારણો ભગવાનને ભાંડવાના જરી જાય. કેટલાક આવી ઘટનાઓ બને ત્યારે ભગવાનના ફોટા જ ઉપાડીને ઘરની બહાર હેંકી આવતા હોય અને હવેથી દિવા બતી પણ નહીં કરુની વાત કરી દે. પણ આવું કરવાથી બધું ઠીક થવાનું? હું ઈશ્વરના સ્થૂળરૂપને નથી માનતી પણ કર્મના સિદ્ધાંતને માનું હું. મહાભારતની એક કથા સાચી છે કે દંતકથા એમાં ના ઉત્તરીએ પણ તેનો એક દાખલો કર્મના સિદ્ધાંતને સમજાવવા વારે વારે ઉપયોગમાં લેવાયછે. હું અનેની જ વાત અહીંયા કરીશ. ભીખ પિતામહ. ગંગાપુત્ર અને નખશીખ પવિત્ર. એના હાથે ક્યારેય કોઈનું ખોટું નહીં થયેલું. આમ કર્મો બંધાવવાની વાત ભીખ તરીકેના જન્મમાં થયેલી નહીં. વળી ઈશ્વા મૃત્યુનું વરદાન પણ મળેલું છતાં મહાભારતના યુદ્ધમાં અર્જુને એમના આખા શરીરને બાણથી વીધી નાખ્યું અને તેઓ યુદ્ધ ચાલ્યું તેટલો સમય બાણસૈયા પર સુતા રહ્યા. કેટલી અસર્વ યાતના તેમણે વેઠી. ઈશ્વા મૃત્યુ હતું છતાં તેઓ મૃત્યુ માંગી ના શક્યા. આમ થવાનું કારણ મહાભારતમાં જ્ઞાયા પ્રમાણે ભીખ પિતામહે પોતાના અગાઉના સોમાં જન્મમાં કોઈ એવું કાર્ય કર્યું હતું જેનાથી કોઈનું મન દુખાયું હતું. નવ્યાં જન્મ સુધી તેમના પુણ્યો કે સતકર્મના કારણે તેમનું સોમા જન્મે વખતે કરેલા કર્મનું ફળ પાક્યું નહીં. પણ સતકર્મો થકી ભરેલો ઘડો બાલી થયો એટલે પેલું સો જન્મે કરેલું કર્મનું ફળ સામે આવીને ઊભું અને તેમને બાણસૈયા પર સુવાનું થયું. અહીંયા પુરમાં જેઓને નુકશાન થયું છે તેમના કર્મનું ફળ તેમને મળ્યું છે તેવું કહેવાનો મારો કોઈ આશય નથી. ના એવા કોઈ તારણ પર હું આવી શકું. પણ મૂળ વાત છે, માણસે જીવતા જ એવા સુંદર કાર્યો કરવા કે જે તેના જીવતા અને મર્યાદા પછી પણ સૌ માટે ઉદાહરણરૂપ બને. અને હાસતકર્મો કરનારનું કુદરત નોખી રીતે ધ્યાન રાખે છે એ વાત તો દટ્પણો માનીએ.

બનાસકાંઠાના પુરાસરગ્રસ્ત માણસો પાસે જીવ તેમને સાંભળો તો ઈશ્વરને દોષ દેનાર ભાગ્યેજ મળશે. ઈશ્વર પ્રત્યેની નિષા જુદા પ્રકારે તેમને જીવાનારી દેખાઈ રહી છે. આપણે ઈશ્વરમાં ભલે માનીએ કે ના માનીએ. હું અહીંયા પથ્થરને પુજવાની કે પથ્થરમાં કુદરતને શોધવાની વાત નથી કરતી ના તે વાતનું સમર્થન કરતી. પણ એક પરમ તત્ત્વની વાત છે જે આવી આફતોમાંથી લોકોને ઉગારે છે અને બેઠા કરવા તેમનામાં હામ ભરે છે. આ શ્રીદ્વાના બી કોઈનામાં ડગી જ્યા હોય તો તેને ફરી રોપવાનું પણ આવા સંઝેગોમાં થવું જરૂરી છે. આ એક અદશ્ય અવલંબન છે. જે માણસને જીવાડે છે..

અને એટલે જ માણસોએ પુરથી ઘરોમાં ભરાયેલા કાદવ કીચડને પહેલાં સાફ કરવાની જગ્યાએ વસાહતોમાં આવેલા મંદિરો પ્રથમ સાફ કર્યા. ઉપરવાળો બેઠો છે એ બધું ઠીક કરશે એ શ્રીદ્વાના બીજ જગ્યાં સુધી તેમનામાં રોપાયેલા છે ત્યાં સુધી ફરી બેઠા થવાની હામ તેમનામાં ડગવાની નથી એ તો નક્કી.....

ભગવાનો બધું સરળુ કરવા હેઠ્યું...

ભજનીક અને એય પાછોસત્તાર વગાડનાર બહેન હોય તો મજા જ પડે નકારાત્મક વાતાવરણમાં ભજનરૂપી હકારાત્મકતા પ્રસારે માટે ભજન સંભળાવોની વાત કરી અને આફતગરસ્ત શારદાબહેને બધું જ ભુલીને નિમિત બનનાર અમારા માટે ભજન ગાયું.

આછુવા ગામના મનના પવિત્ર બજાણિયા પરિવારોએ તમે આવશો એવી અમને બાતી હતી એમ કહ્યું ને અમે રાજ થયા. વી.એસ.એસ.એમ. સાથે સંકળાયેલા આપ સૌ સ્વજનો સાથે નાઓબા હોત તો આ ભરોખો કાયમ ના રહેત પણ તમે સાથે આવ્યા અને સાથે ચાલી પણ રહ્યા છો એટલે આ બધું જ થઈ શક્યું. આપ પ્રત્યે હૃતક્ષતા.

રાત રોકાઈ જીવ અન આખી રાત ભજન ગઈશું અન ભગવોન ન બધું હરખું કરવા કેશું ભગવોન જ બધા હારાવોના કરવા કેશું. એ જ બધા હારાવોના કરશે. શારદાબહેન અને આખી વસાહતના અન્યોનો ઈશ્વર પ્રત્યેનો ભરોખો ગજબ, ભલભલાની હિંમત તુટી જાય એવી આ ઘડીમાં શ્રદ્ધાં જ સૌને જીવાડે છે... એ ફરી સાર્થક થયાનું લાગ્યું.

પૂર્ણાં કારણો અને એની ઉપાયો

ધરના નામે ખાલી બારણાં જ રહ્યા બાકી બધું પાણી પોતાની સાથે લઈ ગયું

કારણો:

ઉત્તર ગુજરાત અને દક્ષિણ રાજ્યથાન સૂક્ષ્મ પ્રદેશો છે. આ વિસ્તારમાં મોટાભાગે દર વર્ષ ૧૫ હંચ કરતાં ઓછો વરસાદ આવે. ડીસા પાસેથી મોટી નદી બનાસ પસાર થાય છે. આના પછી ૧૧૫ કિમી પછી હલીવાવ પાસે નદી છે એટલે કે લગભગ ૧૧૫ કિમીના વિસ્તારમાં એક પણ નદી નથી.

બનાસ નદી ઘણી મોટી દેખાય પણ એ છે કુંવારી. “કુંવારી” એટલા માટે કે એમાં જે પણ પાણી ચોમાસામાં આવે તે નદીની રેતીમાં જ સમાઈ જાય. દરિયા સુધી પહોંચે જ નહીં. બીજા શબ્દોમાં બનાસ નદી અરબી સમુદ્રને મળતી જ ન હતી.

કલાઈમેટ ચેન્જ:

વર્ષ ૨૦૧૫માં પ્રકૃતિએ અચાનક પોતાનું સ્વરૂપ બદલ્યું. જુલાઈ ૨૦૧૫માં અરવલ્લી પર્વતો પર ખૂબ જોરદાર વરસાદ પડ્યો... ભયંકર પૂર આવ્યાં. અનેક ગામડાં ધોવાઈ ગયાં. ૧૦૦ ઉપર માણસો મરી ગયા. સંપૂર્ણપણે અણધારી રીતે સૂકાં પ્રદેશમાં પૂર આવ્યાં અને પારાવાર નુકશાન થયું.

ડેડ ગામ વગેરે જગ્યાએ લગભગ ૬ મહિના સુધી ૧૫ ફૂટ ઊંચા પાણી ભરાઈ રહ્યાં અને હજારો વૃક્ષો મરી ગયા. બેઠીવાડીને પારાવાર નુકશાન થયું.

- ગુજરાતમાં પૂર પ્રકોપ : રાહત કાર્ય અને આગામી આયોજન

મોટાભાગનો પ્રદેશ બે મહિનામાં સુકાઈ ગયો અને પછી પાણીની તંગી શરૂ થઈ. લોકોએ આ પૂરને અક્સમાત ગણી લીધો. પરંતુ કરી જુલાઈ ૨૦૧૭માં વધારે ભયંકર પૂર આવ્યું. આ વખતે આખું પર્વત પર બે દિવસમાં ૬૪ હંચ વરસાદ પડ્યો. એ જ રીતે બાકીની અરવલ્લી પર્વતમાળામાં ભારે વરસાદ પડ્યો. સમગ્રે બનાસકાંઠા, પાટશ અને દક્ષિણ રાજ્યથાનમાં ભયંકર પૂર આવ્યા. ૨૦૧૫ના પૂર કરતાં પણ આ વર્ષે ખૂબ વધારે નુકશાન થયું છે.

હવે આપણે સ્વીકારવું પડે કે આ પૂર - અક્સમાત નથી. પર્યાવરણમાં આવેલ ભયંકર ફેરફાર છે. કલાઈમેટ ચેન્જ માટે દુનિયાના નિષ્ણાતો ચ્યાન્ડો કરી રહ્યાં છે. ઉત્તર ગુજરાત અને દક્ષિણ રાજ્યથાનમાં કલાઈમેટ ચેન્જના ભયંકર પરિણામો જોયાં છે. હવે નક્કર પગલાંનો સમય છે.

ઉપાય:

આગળ જોયા મુજબ ડીસાથી હલીવાવના ૧૧૫ કિમીના અંતરમાં એક પણ નદી નથી એટલે વરસાદી પાણીના નિકાલ માટે કોઈ વ્યવસ્થા નથી. એટલે જોરદાર વરસાદ વખતે દસ થી પંદર ફૂટ ઊંચી પાણીની દીવાલ એકાદ કિમી જેટલી પહોળી ધ્સી આવે છે. આ હિવાલના રસ્તામાં જે કોઈપણ આવે તેનો નાશ કરે છે.

બહુ સાઢી વાત છે કે - બનાસ નદી અને હલીવાવ વચ્ચેના ૧૧૫ કિમીમાં બીજી દસ નહેરો બનાવવાની જરૂર છે. અરવલ્લીના પર્વતથી શરૂ થઈ અરબી મહાસાગર અથવા કચ્છના રણ સુધીની નહેરો - વરસાદી પાણીનો સરસ નિકાલ કરી શકે.

આ નહેરોની વ્યવસ્થા એવી હોવી જોઈએ કે અરવલ્લીના પર્વતોની નીચેના ગામમાં બધા તળાવો ભરી નાખે. પછી તળાવો ઉભરાઈને પાણી પાછાં નહેરમાં આગળનાં ગામોમાં જાય. તાંના બધા તળાવો ભરી પછી વધેલું પાણી કચ્છના રણમાં જાય.

પાણીને સરળ રસ્તો મળે તો પછી ગામ/શહેરોમાં નુકશાન ઓછું કરશે.

ખાસ નોંધ:

રાજ્યથાન - ગુજરાતની સરહદો તો સરકારી વ્યવસ્થા માટે છે. બાકી કુદરત આવી સરહદોની દરકાર નથી કરતી. આપણે બધાં ભારતીય છીએ. બંને રાજ્યોએ સાથે મળીને જનતાના લાભ માટે આ રસ્તો અમલમાં મુકવો જરૂરી છે.

નોંધ:

ગુજરાત અને રાજ્યથાન સરકારો પાસે બાહોશ એન્ઝનીયરો છે. એમની પાસે ઘણી વધારે માહિતી હશે. હું એક સામાન્ય માણસ હું. મને ટેકનીકિલ વિગતોની ખબર ન પડે. મારી સામાન્ય સમજ મુજબ જે વિચાર્યું તે લખ્યું છે.

જો આ વાતમાં વજૂદ લાગે તો નિષ્ણાતો આના પર વધારે તપાસ-વિચાર કરે તેવી પ્રાર્થના.

- રશ્મીનભાઈ સંઘવી ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ, મુંબઈ

‘બસ ‘દ્રુ’ થઈ રહ્યું’

બેણાવાસમાં રહેતા તારાબહેન રાવળે પુરમાં સર્વસ્વ ગુમાયું. અમારી સાથે વાત કરતા હતા તે દરમ્યાન નદીના પટ તરફ તેમના પાછલા ડગ મંડાયા, ને ગામના લાલાભાઈનું ધાન તેમના તરફ ગયું એમણે તારાબહેનને રોક્યા.

‘પાઇળ જોજો કાકી’. તારાબહેને પાઇળ જોયું ને બોલ્યા,

‘આ પુર અમનય ભેગું લઈ જ્યું હોત તો હારુ જ હતું ન. આ દેખવાનું તો ના થાત.’

ગયા વર્ષે દીકરાને પરણાવેલો તે વહુના માવતરે કરાવેલા દાગીના અને થોડા તારાબહેનેય ચડાવેલા. આ બધા જ પાણી સાથે ગયા. પાછુ દીકરીનું મામેરુ ભરવાનું હતું તે, તીજોરી, પલંગ, પગની ઝાંજરી, નાકની કંઠી, હાથની ચુડી એવું શક્તિ પ્રમાણે કરાયું તું. એય બધું પુરનું પાણી પોતાની ભેગું લઈ ગ્યું. તારાબહેને, ‘આ પણ દેખાયને તો કષા મારુધર, શેતર હતું બેન!’ એમ કરીને હાથ લાંબો

પાણી દેખાયને ત્યાં મારુધર અને ખેતર હતા -
તારાબહેન હાથીભાઈ રાવળ

કરીને હાલ નદીનો પટ થઈ ગયો છે એ જગ્યા બતાવી.

બસ ‘હતું’ થઈ ગ્યું.

બે પાંદે સુખી તારાબહેન અને હાથીભાઈનું રાચરચીલું આજે ફોટોમાં દેખાય છે. એ વાદળી રંગના પ્લાસ્ટીકમાં સમાઈ ગયું.

ધર તો વી.એસ.એસ.એમ. સાથે સંકળાયેલા સૌ સ્નેહીજનોની મદદથી બનાવીશું. પણ ફેર બેઠા થવું એય જરૂરી તો છે ને? ખેતી અને પશુપાલનનું કામ જ તેમણે કર્યું છે આથી પશુપાલન કરી શકે તે માટે ભેંસ ખરીદવા માટે વગર વ્યાજે લોન આપવાની આપણે વાત કરી. તો હાથીભાઈએ બે હાથ જોડીને એમના જ સ્વજ્ઞન એવા કનુભાઈને લોન લેવાની ના પાડી. તેમણે કહ્યું,

‘અમે હાથે પગે આઈ જ્યાં લોન નઈ ભરી હકાય.’

આવા પરિવારજનોને બેઠા કરવાનું કામ તો આપણા સૌનું, ભેંસ માટે પૈસા આપીશું અને એય પરત નહીં લેવાની શરતે જ... માણસ તરીકેનો ધર્મ આવા ટાણે તો ખાસ નિભાવવાનો હોય...’

પુર અસરગ્રસ્ત કોને ગાડલિયા...

ગાડલિયા જ્યાં કામ કરતા તે જગ્યા પર પાણી ફી વજા

પુર અસરગ્રસ્ત કોને ગાડલા તે પ્રશ્ન અત્યારે સૌને થાય ને તેમાંય ખાસ કરીને રાહતનો સામાન વહેંચવાવાળાને તો ખાસ. એમાં અમેય બાકાત ના રહ્યા. સેવાના કામોએ આમ તો જુદી જ દાર્શનીક શક્તિ આપી પણ આવા ટાણે એમાંય થાપ ખવાઈ ગઈ. આમ તો આવું ના જ થવું જોઈએ આવા ટાણે તો શ્રદ્ધા રાખવાની હોય પણ ખેર માણસ છીએ એટલે કદાચ થાપ ખવાઈ ગઈ.

થરાદમાં ગાડલિયા પરિવારોના ધરો પાકા. પુર પછી એમણે અનાજ માંગ્યું પણ તેઓ પાકા ધરમાં રહે અને દેખીતી રીતે પુરના અઠવાડિયા પછી તેમની વસાહતમાં પાણી નહેતોતું એટલે અમે અનાજ આપવાની ના પાડી. જરૂરિયાતવાળાને આપીશું. તમારાં ત્યાં પાણી નથી એટલે નહીં આપી શકાય એવું ચોખ્યુ કહી જ દીધુ.

આપણા સૌ કાર્યકરો પર ગાડલિયા પરિવારોની અપાર મમતા એટલે ના પાડ્યા પછી તેઓ દલીલ પર ના ઉત્તરી આવ્યા. પણ વસાહતના આગેવાન રામાભાઈ ગાડલિયાનો ફોન આવ્યો, ‘બેન વોટ્સઅપ પર મેસેજ મુક્યો છે તમે જોયો?’

‘ના નથી જોયો કેમ કાંઈ છે? હમણાં જોઈ લઉં.’

અમણે હા પાડી. મે વોટ્સએપ જોયું. રામાભાઈએ એક વિડીયો મોકલાઓ હતો એ જોયો તો કશું જ કહ્યા વગર શા માટે આ પરિવારોને અનાજ આપવાનું તે સમજાઈ ગયું.

ગાડલિયા લોખંડમાંથી તવી તાવેતા અને ચીપિયા બનાવવાનું કામ કરે અને તે માટે થરાદની બજરમાં તેઓ કંતાનનું છાપકુ બનાવીને બેસે. આ બજારમાં સખત પાણી ભરાયેલા એટલે ત્યાં કામ કરી શકવાની શક્યતાઓ જ નહોતી. અદવારિયા પછીએ ત્યાંથી પાણી નીકળ્યા નહેતા વળી પાછુ બજાર રાબેતા મુજબ શરૂ થાય તો કામ મળે ને? એમની પાસે સામાન વગેરે બધું જ હતું પણ જે જગ્યાએ બેસીને તેઓ ધ્યાં કરતાં ત્યાં બેસીને કામ કરી શકવાની શક્યતાઓ નહોતી. આમ ધ્યાં થયો જ નહીં એટલે ધરમાં રંધીને ખાઈ શકાય તેવું અનાજેય તેમની પાસે ના રહ્યું. આ બધા જ લોકો આમ તો રોજંદા કામદાર જેવા. રોજ કમાય અને ખાય તેવી હાલતવાળા. ધરમાં ધાન ખુટ્યું એટલે તેમણે અનાજની કીટ આપવા કહ્યું ને એમે તેમના પાકા ઘર જોઈને અનાજ માટે ના પાડી. પછી તો ખુબ જ દુઃખ થયું. શંકાઓથી ક્યારેય આ બધું ના જોનારા અમે શંકાઓના ઘેરામાં આવી ગયા. પછી તો સૌની માર્ગી માર્ગી અને અનાજેય આપ્યું.

અમે તો આ લોકોને ઓળખતા હતા છાતાં થાપ ખાઈ ગયા પણ જેઓ આ વિસ્તાર અને આ વિસ્તારના લોકોને નહોતા ઓળખતા અને રાહત સામગ્રી આપવા આવતા હતા તેઓ તો ખુબ સરળતાથી શંકાઓના ઘેરામાં આવ્યા અને એવા કેટલાય દાખલા અમે સાંભળ્યા અને અનુભવો પણ થયા... ખેર કુદરત આવા સૌને જુદી અમી દસ્તિ આપે તેવી અભ્યર્થના.

ઈશ્વરની હેમ નજર ભણે તેવી પ્રાર્થના...

તકલીફ દરવાજો ખખડાવીને નથી આવતી એ તો આમ અચાનક જ આવી જાય છે ને માણસને તકલીફનો સામનો કરવાની તૈયારીનોય વખત નથી મળતો. આવી જ આફિત બનાસકંઠા અને પાટશમાં આવી. ને કરોડોનું આર્થિક ને જીન માલનું તો ગણી ના શકાય એટલું નુકશાન કરી ગઈ. આફિતમાં આવી પેલા સ્વજનોને ફેર બેઠા કરવા તે પહેલી ફરજ અને તે માટે જે થઈ શકે તે કરવું એ નિર્ધાર કરી આપ સૌ સ્વજનોના સહયોગથી અમે સૌ પ્રયત્નો કરી રહ્યા છીએ. આપ્તજનો પર આવી પેલી આફિતમાંથી તેમને બેઠા કરવાનું ઘણી વાર કપુરુ લાગે. બેન અહીંયા મારી ભેંસ દાટી ને મારી સામે જ મારા બકરાં ગયા ને ચાર દિવસ ભૂખ્યા છાપરાં માથે કે પછી મંદિરની છત માથે તો કેટલાક લીંબડા પર ઈશ્વર બચાવજેની આસ્થા સાથે બેસી રહ્યાની વાતો સાંભળીએ તો હૈયુ હચ્ચમચી જાય. કેટલીક વખત તો ખાલી સામે જોઈને જ ધુસકે ધુસકે રડી પડતા પ્રિયજનોને કેમ સખ્યારો આપવો તે પણ ના સમજાય. સ્વચ્છતા જાળવવાનું કહેવું કેટલું સહેલું લાગે પણ ખરે જ જેને સ્વચ્છતા જાળવવાનું કહીએ તેની મનોદશા સમજવી કપરી.

ઈશ્વરે આપેલું આપીને આપણે આપણા સ્વજનોને ઊભા કરવાની કોશીશ કરીશું.. ખખર નથી કેટલું કરી શકાશે ને કેટલું થશે... પણ શ્રદ્ધા છે સારુ થશે... ઈશ્વરની દરેક ગતિવિધી પાછળ સારો જ આશય હશે એમ માનીને આ આફિતને અસરગ્રસ્તોએ સ્વીકારી છે બસ હવે એ જરૂર બેઠા થાય તેવા પ્રયત્નો આપણે સૌ કરીએ ને ઈશ્વરની હેમ નજર એમાં ભણે એવી પ્રાર્થના કરીએ...

પુરવાસ્ત દરમિયાન મળેલ અર્થુદાનની વિગત

Sr. No.	Donor Name	Amount	52	GirirajbhaiJadeja	4000
1	A. C. Kataria& Co.	5000	53	Harshil A. Shah	5000
2	A. K. Alloys	20000	54	HasmukhbhaiSoni	2000
3	Aarti Foundation	200000	55	HemangbhaiNavinchandra Parikh	15500
4	AbhayBhagat	20000	56	Himangini Sanjay Bhatt	25000
5	Act Of Kindness	30000	57	HimanshuMelwani	2000
6	Addis Marketing	44000	58	Hiteshbhai N. Mehta	2000
7	Ahmedabad Sarvar Mandal	30500	59	InderModi	7500
8	Ajaybhai Gandhi	1000	60	Ishwarbhai Patel	2000
9	Ajit Shah Associates	2000	61	JaggishUbhrani	3500
10	Almitra H. Patel	70000	62	JaggishUbhrani HUF	3500
11	AlokHurra	2000	63	Jagrutbhai Shah	1000
12	AlpabenAtulAmbavat	25000	64	Janak R. Dhimar	2000
13	Ambavat Jain & Associates LLP	110000	65	Janak R. Dhimar HUF	2000
14	Aneri Desai Welfare Trust	13000	66	JashvantbhaiRaval	2000
15	Angel Trust	14000	67	JatinSoni	2000
16	Anil Sadhwani	1000	68	Jayeshbhai A. Davda	1000
17	Anuja Manoj Chadha	2000	69	Jayeshbhai G. Patel	10000
18	Arun M. Bhuta	50000	70	Jedel Foundation	70000
19	ArunArunBhuta	50000	71	JitendraM. Gupta	70000
20	B. D. Jokhakar Foundation	10000	72	K.C.Parikh and Associates	2000
21	Balvant D. Mehtalia	50000	73	K.K. Jhunjhunwala& Co.	25000
22	BhadrabenSavai	2000	74	Kacheria Foundation	15000
23	BhadrayubhaiVachhrajani	10000	75	KamuHarkisondasDoshi	100000
24	BharatbhaiBabulal Desai	2000	76	KapilSanghvi	2000
25	Bharatbhai Desai	6000	77	KartikbhaiShrimali	2000
26	Bhargava Charitable Trust	100000	78	Kiran Rajesh Desai	5000
27	BhavnababenMukesh Trivedi	2500	79	KirtiBhuta	6000
28	BidareManjunath	25001	80	KishoriUdeshi	50000
29	Biren Shah & DhruvinMashruwala	200	81	KokilababenPradeepbhai Shah	100000
30	Birenbhai Ramjibhai Kaushal	10000	82	Krishna AnandprakashJaisinghania	1000
31	C. H. Pamnani & Co.	2000	83	Kunal A. Shah	50000
32	CA HiteshGajaria	300000	84	LataKacholia	500000
33	CA Nayan C. Parikh	11001	85	Liza Creation	2100
34	CA Sujal Shah	25000	86	LokumalKishinchand Charity Trust	100000
35	Chainikaben Shah	4000	87	M/s Amoli Organics Pvt. Ltd.	100000
36	Chimanlal Mehta	25000	88	M/s Ashwin H. Shah & Co.	2000
37	ChintanSureshbhaiSanghvi	2500	89	M/s DhirajlalMorarjiAjmera Charity Trust	100000
38	Darshan Shah Associates	10000	90	M/s Gulabdas & Co.	21000
39	DatshakGraminVikas Trust Patdi	2000	91	M/s M.M.International	51000
40	DayabenGirjashankerSheth Trust	100000	92	Madhuben V. Karia	1000
41	Deepak Doshi	100000	93	Mahendra V. Merchant	100000
42	Dhara Developers	5000	94	Mala Kirtan	5500
43	Dharmen B. Shah	50000	95	MansiKataria	2000
44	Dinesh BalchandSunderjiDoshi Charitable Trust	125000	96	Mardaviben Patel	10000
45	Dinkar Joshi	11000	97	Mayankbhai J. Patel	2000
46	Diptiben P. Radia	2000	98	Mayur B. Nayak	5000
47	DivyangRana	500	99	Meena H. Shah	25000
48	Dr.Chandrabadan K. Vora	21000	100	MeghaJaiswal	1000
49	Dr.KirtiSheth	20000	101	MihirSheth	10000
50	Dr.Pankajbhai Shah	2000	102	Monali Jain	20000
51	Dr.PradiipSanghvi	30000	103	Mukeshbhai Trivedi	2500
			104	Mulchand M. Gupta	30000

105	MulchandUbhrani	3500	161	SandeepbhaiDushyantMankad	16000
106	MulchandUbhrani HUF	3500	162	Sanjay Chhel	2000
107	Nagjibhai Patel	2000	163	SanjaybhaiChandrakant Patel	1000
108	NareshAjwani	50000	164	Sanjaybhai Joshi	2000
109	Nareshbhai Shah	51000	165	Sanjaybhai R. Vyas	20000
110	Neetu Gupta	1100	166	SarlabenBhagchandani	2000
111	NikunjRashminSanghvi	38650	167	Sashibala B. Chaturvedi	5000
112	Nipunbhai C. Jhaveri	9100	168	ShaishaviKadakia	6000
113	NiranjanAgrawal	10000	169	Shankrbhai Bhatia	4000
114	NirmalabenJhunjhunwala	11000	170	ShantilalAmarchandJaveri	10000
115	NishaUbhrani	3500		Charitable Trust	
116	Nishhaben Desai	6000	171	ShilpaThakar	3000
117	Nitin K. Sonawala	25000	172	Shree KutchiVisha Oshwal	550000
118	Nyalkaran Charitable Trust	122000		Jain Mahajan Mumbai	
119	Optimum Stock Trading Company Pvt. Ltd.	1000000	173	Shree Raj Foundation	400000
120	Pallaviben J. Dhimar	1000	174	Shriromani Members	5000
121	Paragbhai S. Radia	2000	175	Shroff Family Charitable Trust	500000
122	Pareshbhai J. Vora	20000	176	Sir VithaldasDamodarThackersey	1111111
123	ParizadSidhwala	100000	177	Charitable Trust No. 1	
124	Parshwanath Dyestuff Ind.	5000	178	Smita Pandya	2500
125	Percept Financial Consultants Pvt. Ltd.	50000	179	SonbaiRaviya	8000
126	PerinbenRavji	1000	180	Star Chemicals (Bombay) Pvt. Ltd.	200000
127	Pharmalab India Private Limited	100000	181	Surendra Kumar Sureka	20000
128	Pinakin D. Desai	51000	182	Surya Enterprise	10000
129	Pradeepbhai Shah	100000	183	SwetaVikash Shah	100000
130	PragneshbhaiBhalchandra Desai	5000	184	TarlabenBabubhai Shah	2500
131	Prahir Foundation	25000	185	Transpek Industry Limited	500000
132	Prakash B. Sheth	2000	186	Tumul Dhrupad Buch	2000
133	PranavbhaiRameshbhai Shah	5000	187	Tushar Shah	10000
134	Prapti.Acharya	100000	188	U.V.Phanis Kumar	2000
135	PravinVeera& Co.	20000	189	UshanbenDineshbhandaUpadhyay	11000
136	PritiBhelekar	1000	190	Vasuben P. Shah	1000
137	Priyam R. Shah and Associates	2000	191	Vikram B. Shukla	5000
138	Pushpa and KirtanalDesasi Memorial Trust	10000	192	VinodbhaiNatwarlalChandesaria	5000
139	Raj Harendra Bhatt	20000	193	VishwaVatsalyaManavSewa	5000
140	RajendrabhaiMehra	5000	194	Trust - Bagasara	
141	Rajesh Kadakia	14000	195	Vivekbhai Amin	1500
142	Rajiv G. Shah	5000	196	Well Wisher *	111000
143	RajkumarUbhrani	3500	197	Unknown Donors	301600
144	RajnikantBhagat	20000		ZaverchandLaljiBheda	5000
145	Ramesh P. Shah	10000			9511563
146	Rameshbhai A. Shah	5000			
147	RamilabenSureshbhai Patel	11000			
148	Ramjibhai N. Maru	15000			
149	Rashmi Shah	5000			
150	Rasila Parekh	7000			
151	RavibhaiRanjibhaiJakasaniya	200			
152	Riken Patel & Co.	2000			
153	Rishabh Manoj Chadha	2000			
154	Rohan Ramesh Merchant	10000			
155	Rohitbhai Shah	25000			
156	RutvikSanghvi	5000			
157	S.C.K. Shah and Co.	2000			
158	S.S. Raval	6000			
159	SamirbhaiPadmakantDholakia	15000			
160	Samyak Shah	2000			

* This Donors wished not to publish their name.

- ગુજરાતમાં પુર પ્રકોપ : રાહિત કાર્ય અને આગામી આયોજન

IN-KIND DONATION PERIOD: 1ST July 2017 TO 6TH September 2017

Sr.No.	Donor Name		
1	AadarshAmdavad Yoga Group	23	Krupaben Shah
2	Aashitbhai Shah	24	Kusumber Shah
3	AashitbhaiSomani	25	Mansiben
4	Adivinav Healing Center	26	Mayankbhai
5	Alkaben	27	Mayuriben Patel
6	Amitbhai	28	Meetbhai
7	Amoliben Shah	29	Minakshiben
8	Angel Group	30	Naivrutiben
9	AnokhiSahiyar Group	31	Nimishaben
10	Arpan Hands To All	32	Nipunbhai
11	Avniben	33	Paragbhai
12	Bhavnaben	34	Parulben
13	BimlabenHurra	35	Prekshaben
14	Bombay Tarpaulin Merchant Association	36	Priyankaben Patel
15	Daskaka& Group	37	Purviben
16	Dr.Nipam Mistry	38	Rakesh Mistry
17	Dr.PremalNaik	39	Rekhaben
18	Fatimaben	40	Rinaben
19	Jignaben	41	Rupeshbhai B. Shah
20	JinibenKhandla	42	SatkaryaSevaSamaj
21	K.C.C.B Staff	43	Shivaniben
22	Kalikaben	44	Sushmaben
		45	Well-Wisher *

* This Donors wished not to publish their name.

Your precious contribution may change somebody's life.
please donate

Kindly draw the cheques/DD of your donations in favour of
"Vicharta Samuday Samarthan Manch" or "VSSM"

All Local Donations are eligible for Tax Exemption under section 80 - G of the I. T. Act

BANK DETAILS FOR LOCAL DONATIONS

Dena Bank : Ambawadi Branch, Ahmedabad

A/C No. 085710024266

RTGS/IFSC Code: BKDN0110857

BANK DETAILS FOR FOREIGN DONATIONS

State Bank of India : Manekbaug Branch

A/C No. 33732434635

IFSC Code: SBIN0008052 SWIFT Code: SBININBB410

V.S.S.M. Trust Reg. No. F/15163/Ahmedabad

V.S.S.M. Society Reg. No: Guj/15163/Ahmedabad

V.S.S.M. PAN No. AABTV2421 M

વિચરતા સમુદાયોના જીવનમાં ઉઝાસ પાથરવામાં નિમિત બનવા આપણું અનુદાન આવકાર્ય છે. આપના અનુદાનનો ચેક V.S.S.M. અથવા 'વિચરતા સમુદાય સમર્થન મંચ'ના નામનો લખી મોકલવા વિનંતી.

આપણું અનુદાન કરુંકુંતને પાત્ર છે.

પુર અસરગ્રસ્તોઝી પુરંપસાર

પુરમાં જેમના કામ ધંધા પડી ભાંગ્યા છે તેમને ફેર બેઠા કરવા રૂ. ૪૦,૨૪,૦૦૦ વગર વ્યાજે લોન પેટે આપ્યા.

પુરઅસરગ્રસ્તોમાંથી જેમના કામ ધંધા પડી ભાંગ્યા છે તેમને ફેર બેઠા કરવા માટે વગર વ્યાજે લોન આપવાનું નક્કી કર્યું ને VSSM દ્વારા તા. ૭ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૭ના રોજ ડીસા અને શિહોરી મુફતે ૧૧૬ પરિવારોને આરતી ફાઉન્ડેશન – મુંબઈ અને કચ્છી જૈન ફાઉન્ડેશન – મુંબઈના આર્થિક સહયોગથી રૂ. ૪૦,૨૪,૦૦૦ ની લોનના ચેકનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

હાથીભાઈ રાવળ કે જેમનું પુરમાં સામાન સાથે ઘર ગયું ને જમીન પડા સાવ ધોવાઈ ગઈ. વળી પુર પછી કેન્સર હોવાની ખબર પડી. આવા હાથીભાઈને ભેંસ ખરીદવા રૂ. ૫૦,૦૦૦ અને તે પણ પરત ના લેવાની શરતે કાર્યક્રમમાં જ આપ્યા.

લોન માટે રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦ આરતી ફાઉન્ડેશન – મુંબઈ, રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦ ધનવલ્લભ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ – મુંબઈ અને રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦ કચ્છી જૈન ફાઉન્ડેશન – મુંબઈએ આપ્યા. આપની મદદ વગર આ થવું અશક્ય હતું. આપ પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરું છું.

